

**UCHWAŁA NR XXXIV/172/2017
RADY GMINY KIKÓŁ**

z dnia 20 września 2017 r.

w sprawie przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kikół na lata 2017-2023”.

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579 i poz. 1948 oraz z 2017 r. poz. 730 i poz. 935) Rada Gminy Kikół uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół na lata 2017-2023”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kikół.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jacek Sadowski

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół na lata 2017 - 2023

Kikół, czerwiec 2017

SPIS TREŚCI:

1	WSTĘP	4
2	POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	9
3	DIAGNOZA GMINY	13
4	OBSZAR ZDEGRADOWANY GMINY	24
4.1	Analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych	24
4.2	Analiza miejscowości, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach	29
5	OBSZAR REWITALIZACJI GMINY.....	31
6	DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	33
7	WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	35
8	CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ	37
8.1	Cele rewitalizacji.....	37
8.2	Kierunki Działań	37
8.3	Przedsięwzięcia i projekty.....	38
9	LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	39
10	MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI	44
11	MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI.....	48
12	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	50
13	SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI.....	52
14	SYSTEM MONITORINGU, OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA ZMIAN	56
15	WYKAZ NIEZBĘDNYCH ZMIAN OCEN I OPINII	59

1 WSTĘP

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół jest narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach prowadzonej rewitalizacji wybranych obszarów gminy, a także ubiegania się o środki finansowe na realizację tych działań.

Wg Wytocznych Ministra Infrastruktury i rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, program rewitalizacji może być:

- a. inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777),
lub
- b. opracowany na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) – podstawa realizacji niniejszego opracowania.

Podstawą niniejszego opracowania jest art. 18 ustawy o samorządzie gminnym. Ponieważ w ustawie o samorządzie nie ma bezpośrednich odniesień do rewitalizacji, dlatego dla zachowania spójności, opracowanie zostało oparte o *„Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”*, które wskazują na tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia programu rewitalizacji. Ponadto w niniejszym opracowaniu wykorzystano podstawowe pojęcie zdefiniowane w ustawie o rewitalizacji z 2015 r.. Zapisy ustawy określają **rewitalizację**, jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Natomiast **program rewitalizacji** to wieloletni program działań, którego celem jest wyprowadzenie wybranego obszaru ze stanu kryzysowego.

Ustawa definiuje także podstawowe dla niniejszego opracowania pojęcia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W myśl art. 9.1. ustawy o rewitalizacji **obszar zdegradowany** to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Dodatkowo w jego obrębie tego obszaru musi występować co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych,
- środowiskowych,
- przestrzenno-funkcjonalnych,
- technicznych.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Ponadto zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może być:

- większy niż 20% powierzchni gminy oraz
- zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic, jednak łącznie wytypowane podobszary muszą spełniać ww. kryterium liczby mieszkańców i powierzchni gminy.

W myśl ustawy i „*Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych...*”, wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji powinno być oparte o **diagnozę obszaru**, obejmującą pogłębioną analizę czynników kryzysowych w zakresie zjawisk gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych oraz technicznych oraz lokalnych potencjałów a następnie analizę poszczególnych obszarów (sołectw/miejscowości) pod kątem występowania:

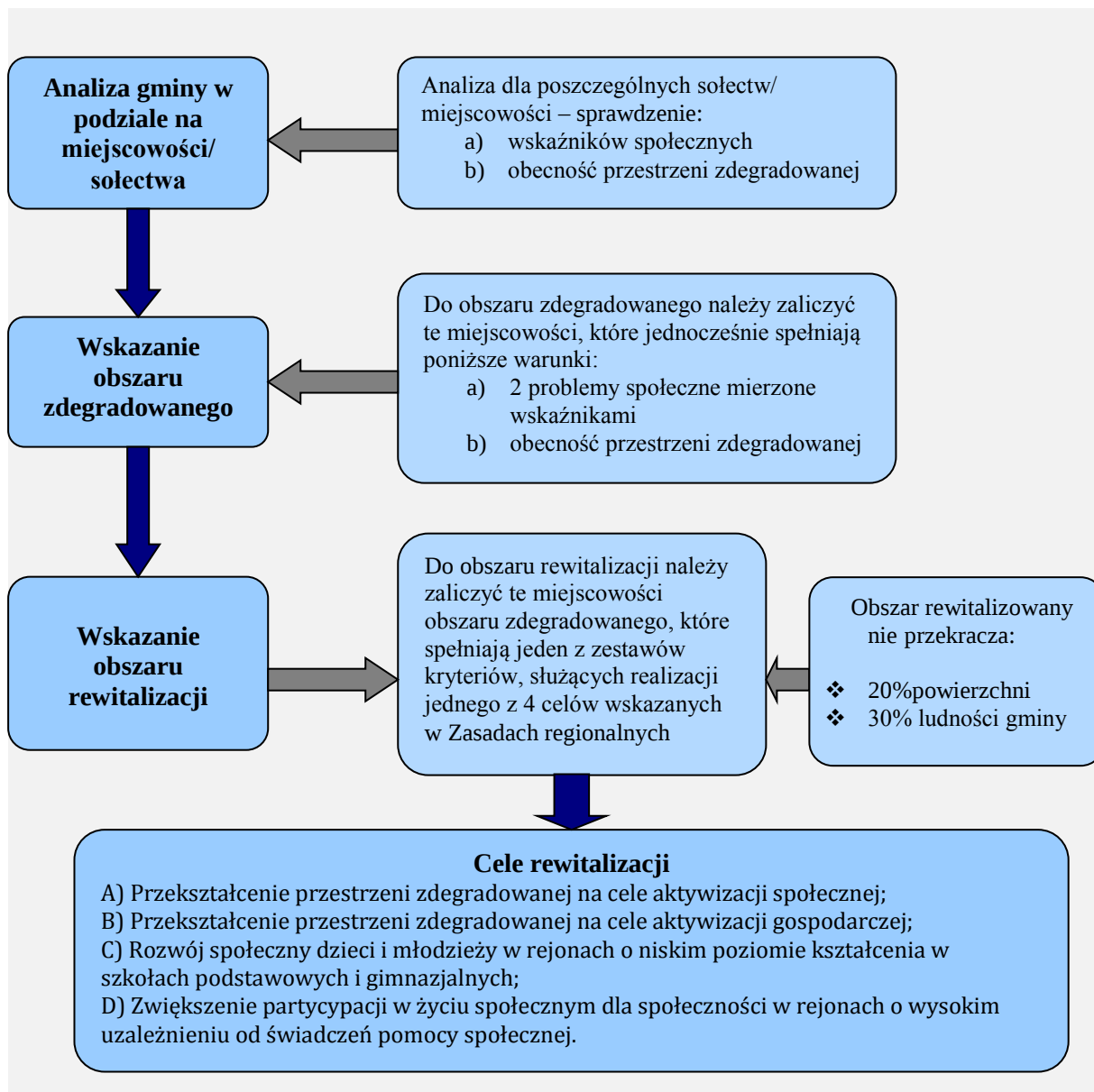
- problemów społecznych,
- przestrzeni zdegradowanych,
- problemów w innych sferach.

Opracowanie diagnozy obszaru rewitalizacji Gminy Kikół zapoczątkowało działania związane z procesem rewitalizacji na obszarze gminy. W pierwszej kolejności przeprowadzono analizę wskaźnikową oraz badania społeczne (badanie ankietowe z mieszkańcami oraz ankiety internetowe), co umożliwiło zebranie podstawowych danych na temat badanych obszarów oraz wskazanie tych, które charakteryzują się koncentracją niekorzystnych zjawisk, a jednocześnie stanowią obszary, które stwarzają możliwości prowadzenia realnych działań rewitalizacyjnych.

Ostateczny wybór obszaru rewitalizacji zależy przede wszystkim od możliwości osiągnięcia zamierzonego celu rewitalizacji. W myśl „*Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych...*”, gmina musi wybrać i spełnić przynajmniej jeden z zestawów kryteriów w odniesieniu do obszaru zdegradowanego lub jego części i tym samym zdecydować się na określony kierunek/kierunki działań rewitalizacyjnych. Przy czym, jak wskazują „*Zasady programowania*

przedsięwzięć rewitalizacyjnych...”, dla poszczególnych obszarów rewitalizacji w gminie mogą być różne lub te same **cele rewitalizacji**. Jednocześnie na danym obszarze rewitalizacji może być realizowany jeden lub kilka celów rewitalizacji. Schematyczny przebieg procesu opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kikół przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Zgodnie z wymaganiami „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych...”, Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół charakteryzuje się następującymi cechami:

Kompleksowością - gdyż ujmuje aspekty społeczne, gospodarcze oraz przestrzenno-funkcjonalnego, techniczne lub środowiskowe działania w sposób kompleksowy. Jednocześnie

program składa się z różnorodnych działań, które będą finansowane z różnych środków (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności oraz innych środków publicznych i prywatnych) co tym samym zapewnia, że zostanie osiągnięta kompleksowość interwencji.

Koncentracją - ponieważ program będzie realizowany na wybranych obszarach gminy, które są dotknięte koncentracją problemów społecznych oraz negatywnych zjawisk gospodarczych lub przestrzenno środowiskowych. Program ma też zawężona liczbę interwencji, tak aby koncentrować się na wybranych celach rewitalizacji – działania będą skoncentrowane na aktywizacji społeczności lokalnej.

Komplementarnością projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych – zaplanowano działania w różnych obszarach (społecznym, przestrzennym, technicznym, gospodarczym) pomiędzy, którymi zachodzi proces wzajemnego oddziaływania zapewniając efekt synergii. Zaplanowane działania będą dotyczyć: modernizacji świetlic oraz zagospodarowania przestrzeni obszarów rewitalizowanych, tak aby zapewnić warunki dla aktywizacji społeczeństwa lokalnego (działania NGO, koła zainteresowań, świetlice środowiskowe ze współpracą międzypokoleniową, organizacja wspólnych inicjatyw itp.).

Realizacją zasady partnerstwa i partycypacji – program został wypracowany we współpracy z lokalną społecznością. Konsultacje społeczne nie tylko towarzyszyły procesowi wyznaczenia obszaru rewitalizacji i przygotowaniu programu, ale też były jednym z elementów współtworzących program. Prace nad programem były prowadzone w ścisłej współpracy z interesariuszami rewitalizacji tj. lokalną społecznością, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi oraz lokalnym samorządem.

Kierując się zasadą istotności danego obszaru dla rozwoju lokalnego oraz wymogiem osiągnięcia określonych celów rewitalizacji określonych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ...” ostatecznie wyznaczono dwa obszary rewitalizacji: Hornówek i Cieluchowo. Obszary te łącznie stanowią 11,15% powierzchni Gminy i są zamieszkiwane przez 7,81% jej mieszkańców.

W obszarach stwierdzono występowanie negatywnych zjawisk w zakresie problemów:

Hornówek:

- ✓ Przestrzenno-funkcjonalnych: duża odległość od centrum gminy i innych większych ośrodków miejskich; Niskie wyposażenie w infrastrukturę społeczną – świetlica w złym stanie technicznym; Atrakcyjne dla turystyki i rekreacji obszary o wysokim stopniu zaniedbania – brak jakiejkolwiek infrastruktury;

- ✓ Technicznych: zły stan techniczny dróg, brak kanalizacji, duże potrzeby w zakresie termomodernizacji i brak centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło;
- ✓ Gospodarczych: niski stopień przedsiębiorczości, mała liczba miejsc pracy i duże bezrobocie.

Ciełuchowo :

- ✓ Przestrzenno-funkcjonalnych: duża odległość od centrum gminy i innych większych ośrodków miejskich, niskie wyposażenie w infrastrukturę społeczną – świetlica w złym stanie technicznym; atrakcyjne obszary środowiskowe wymagające zagospodarowania;
- ✓ Gospodarczych: niski stopień przedsiębiorczości, duże bezrobocie;
- ✓ Technicznych: brak kanalizacji, duże potrzeby w zakresie termomodernizacji i brak centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło.

Na podstawie przeprowadzonych diagnoz i badań określono, że głównym celem podejmowanych działań rewitalizacyjnych w Gminie Kikół będzie:

❖ przekształceniu przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej

Dla osiągnięcia powyższych celów zakłada się realizację działań nakierowanych na:

- wzrost aktywności społecznej poprzez ożywienie społeczne,
- realizację atrakcyjnych i aktywizujących inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności,
- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego (związanego m.in. z oddaleniem od rynku pracy, degradacją obszarów), w tym poprzez poprawę warunków uczestnictwa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- poprawa jakości komunikacji poprzez remont dróg i utworzenie towarzyszącej im infrastruktury.

2 POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Program Rewitalizacji wykazuje powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Powiązania Programu Rewitalizacji Gminy Kikół z dokumentami krajowymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia	PR Gminy Kikół nawiązuje do celu głównego Narodowego Planu Rewitalizacji, którym jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym poprzez działania zintegrowane.
Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	PR Gminy Kikół nawiązuje do celu głównego Strategii, którym jest podejmowanie działań skierowanych na poprawę jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej. W tym względzie program rewitalizacji jest zgodny z następującymi celami: - Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, - Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Dokument wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. PR Gminy Kikół nawiązuje do: - Cel 3 - Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego - Cel 4 - Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego - Cel 1 - Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Głównym celem dokumentu jest: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. PR Gminy Kikół nawiązuje do celu 2 Strategii, którym jest Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, który pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa. Program Rewitalizacji jest zgodny z następującymi celami określonymi w dokumencie: - Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów - Przywrócenie i utrwalanie ładu przestrzennego.
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020	PR Gminy Kikół nawiązuje bezpośrednio do Wytycznych poprzez realizację zalecanych procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji - niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół został opracowany wg zaleceń Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Powiązania Programu Rewitalizacji Gminy Kikół z dokumentami regionalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Gmina Kikół znajduje się w kategorii polityki przestrzennej – obszary wiejskie, dla których oczekiwana rola i znaczenie w rozwoju województwa wiąże się z aktywizacją społeczno-gospodarczą na poziomie lokalnym. W zakresie priorytetowych obszarów Strategii Rozwoju Województwa Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół odpowiada obszarom: - Modernizacja przestrzenna wsi i miast, - Nowoczesne społeczeństwo. Koresponduje z celami strategicznymi: - Dostępność i spójność, - Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi, - Nowoczesny sektor rolno-spożywczy, - Tożsamość i dziedzictwo.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Zgodnie z zapisami RPO, rewitalizacja społeczno – gospodarcza, a także fizyczna obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów. LPR Gminy Kikół jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich, w ramach którego wsparcie będzie skoncentrowane na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno – gospodarczego poprzez aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym. LPR Gminy Kikół obejmuje swoim zasięgiem obszar wiejski i wpisuje się w Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność. LPR rewitalizacji jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9d „Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, którego celem jest ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju. W ramach tego priorytetu realizowana będzie odnowa społeczno – gospodarcza polegająca na rewitalizacji

	miejsowości wiejskich, co powinno przyczynić się do uruchomienia uspionych potencjałów społecznych, które przyczynią się do aktywizacji społecznej i zawodowej społeczności lokalnych.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu: - Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych, - Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym, - Wzrost poziomu samodzielności mieszkańców regionu.

Powiązania Programu Rewitalizacji Gminy Kikół z dokumentami lokalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Strategia obszaru rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu lipnowskiego	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół wpisuje się w wytyczne w Strategii cele: 2..Rozwój infrastruktury 3. Rozwój kreatywnego społeczeństwa. 4. Zachowanie dziedzictwa naturalnego
Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Kikół w latach 2014 – 2020	Głównym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest poprawa jakości i warunków życia mieszkańców Gminy Kikół zagrożonych z różnych przyczyn wykluczeniem społecznym oraz ich aktywizacja i integracja z pozostałymi mieszkańcami Gminy. PR Gminy wpisuje się w określone w dokumencie cele strategiczne: 1. Zmniejszenie bezrobocia i łagodzenie jego skutków na terenie Gminy Kikół. 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Kikół dotkniętych ubóstwem. 3. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej. 4. Zapewnienie wsparcia osobom starszym i chorym oraz ich aktywizacja.
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kikół	W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kikół” zostały wytyczne kierunki zagospodarowania w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, w aspekcie ochrony wartości kulturowych, gospodarowania zasobami przyrody, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, rozwoju infrastruktury technicznej i układu komunikacyjnego.

Zgodności z LSR LGD i Strategią ORSG

Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego* program rewitalizacji powinien **wykazywać wpływ programu rewitalizacji na wskaźniki określone w Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu oraz Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania**. Stwierdzenie zgodności z powyższymi strategiami oznacza także zgodność

z dokumentami Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Realizacja Programu Rewitalizacji Gminy Kikół wpływać będzie na osiągnięcie celu strategicznego i towarzyszących mu celów operacyjnych określonych w **Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego**, w następujących obszarach:

Rozwój gospodarczy drogą do rozkwitu nowoczesnego społeczeństwa

2. Rozwój infrastruktury

Kierunki działań:

- poprawa infrastruktury drogowej;

3. Rozwój kreatywnego społeczeństwa.

Kierunki działań:

- włączenie społeczne grup zagrożonych;
- aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych ubóstwem;

4. Zachowanie dziedzictwa naturalnego.

Kierunki działań:

- wszechstronny rozwój bazy dydaktyczno-oświatowej;
- spójna i rozwinięta oferta kulturalno- społeczno-sportowa obszaru;
- rozwój przestrzeni sprzyjającej ożywieniu kulturalno- rekreacyjnemu i wymianie międzypokoleniowej.

W zakresie **Lokalne Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Południe** realizacja Programu Rewitalizacji Gminy Kikół wpływać będzie na osiągnięcie założeń celów szczegółowych:

1. Poprawa atrakcyjności obszaru LGD.

1.1 . Wspieranie rozwoju turystyki, rekreacji oraz kultury na terenach LGD.

3. Wsparcie procesu budowy kapitału społecznego poprzez działania rewitalizacyjne na obszarze LGD.

3.1 Wzrost aktywizacji społeczno - zawodowej na obszarze LGD poprzez realizację działań rewitalizacyjnych, informacyjnych i doradczych.

3 DIAGNOZA GMINY

SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

Gmina Kikół leży na Pojezierzu Dobrzyńskim, we wschodniej części województwa kujawsko – pomorskiego, w powiecie lipnowskim.

Gmina sąsiaduje z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- od strony wschodnio – południowej z gminami Lipno i Chrostkowo,
- od strony północno – zachodniej z gminami Czernikowo i Zbójno.

Mapa 1. Lokalizacja Gminy Kikół

źródło: <https://www.google.pl/maps>

Gmina Kikół zajmuje powierzchnię 98 km², co stanowi 9,6% powierzchni powiatu lipnowskiego. W skład gminy Kikół wchodzi 19 sołectw: Cieluchowo, Dąbrówka, Grodzień, Hornówek, Janowo, Jarczechowo, Kikół, Kikół-Wieś, Kołat-Rybniki, Konotopie, Lubin, Moszczonne, Sumin, Trutowo, Walentowo, Wola, Wolęcin, Zajeziórze, Wymyślin.

Na terenie gminy występują:

- Tabela 1. Struktura osadnicza Gminy Kikół**

str. 14-

Konotopie	357,52	3,64	138	140	1,92
Kikół	400,82	4,08	2190	2199	30,53
Zajeziórze	380,48	3,87	231	234	3,22
Hornówek	311,96	3,17	180	181	2,51
Trutowo	416,71	4,24	222	223	3,09
Sumin	1240,44	12,62	459	465	6,40
Walentowo	395,70	4,03	306	310	4,27
Wola	977,01	9,94	593	601	8,27
Dąbrówka	388,31	3,95	257	257	3,58
Wołęcin	455,56	4,63	234	237	3,26
Wymyślin	7,52	0,08	70	70	0,98

Źródło: UG Kikół

ZASOBY PRZYRODNICZE I KULTUROWE

Położenie gminy na terenie Pojezierza Dobrzyńskiego zapewnia gminie ciekawą rzeźbę terenu oraz dostępność czystych jezior polodowcowych. Najważniejsze z nich to: Konotopie, Sumińskie, Kikolskie, Stelkińskie i Moszczonne. Wody powierzchniowe uzupełniają rzeki: Lubianki, Rużca i Mienia. Tereny gminy cechuje bogata roślinność, typowa dla obszarów pojeziernych i polodowcowych, gdzie występują liczne gatunki ptaków wodnych oraz wiele gatunków ryb. Wyjątkowe tereny występują w okolicy wsi Zajeziórze. Są to „Drumliny Zbójeńskie”, czyli formy polodowcowe, które tworzą podłużne wzniesienia podzielone podmokłymi obniżeniami. Obszar ten jest objęty ochroną prawną i stanowi obszar chronionego krajobrazu o powierzchni 126 ha.

Różnorodność terenu sprzyja wytyczeniu ciekawych rowerowych i pieszych szlaków turystycznych. Powstały one dzięki działalności Stowarzyszenia Przyjaciół Gminy Kikół.

KOMUNIKACJA

Komunikacyjnie gmina położona jest na osi drogi krajowej nr 10 łączącej Warszawę ze Szczecinem, co umożliwia dogodne połączenie drogowe z ośrodkiem powiatowym w Lipnie oraz siedzibą władz województwa i głównymi ośrodkami zdrowia, kultury i nauki w Toruniu i Bydgoszczy. Odległości z Kikoła do ważniejszych miast w Polsce:

- Toruń – 40 km
- Bydgoszcz – 56 km
- Łódź – 135 km
- Warszawa – 167 km

Przewozy pasażerów na terenie gminy realizowane są przez PKS w Lipnie. Możliwe są bezpośrednie połączenia m.in. z Lipnem, Włocławkiem, Toruniem i Sierpcem. Przez teren gminy przebiega odcinek linii kolejowej Toruń – Sierpc, jednak nie posiada ona większego znaczenia dla układu komunikacyjnego gminy.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Ogrzewanie

W gminie brak jest centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło. Podstawowa sieć wsi to typowa zabudowa wiejska z przewagą domów jednorodzinnych wolnostojących, gdzie źródła ciepła mają charakter dowolny. Stosowane są rozwiązania indywidualne, jednak z przewagą wykorzystania węgla.

Sieć wodociągowa

Gmina Kikół prawie w całości jest zwodociągowana. Według danych GUS z 2015 r. długość sieci wodociągowej w gminie wynosi ogółem 165,8 km. Z sieci wodociągowej korzysta 98,21% mieszkańców gminy. 98,2% budynków mieszkalnych jest podłączonych do sieci wodociągowej.

Sieć kanalizacyjna

Ścieki przesyłane są do mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków w Kikole o przepustowości 300 m³/dobę. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 38% mieszkańców. Na pozostałym obszarze ścieki gromadzone są w przydomowych zbiornikach zamkniętych i opróżniane za pomocą wozów asenizacyjnych. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej to 18,5 km.

System gazowniczy

Obecnie gmina nie posiada dostępu do gazu przewodowego. Mieszkańcy gminy korzystają z gazu propan - butan magazynowanego w butlach i zbiornikach przydomowych.

Energia elektryczna

Sieć energetyczna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity system krajowy. Obszar gminy zasilany jest ze stacji 110/15 kV zlokalizowanej w Lipnie. Możliwe jest również rezerwowe zasilanie terenu gminy ze stacji w Kawęczynie, Rypinie i Golubiu-Dobrzyniu.

SFERA GOSPODARCZA

Struktura użytkowania gruntów

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo. Na jego rozwój wpływ mają stosunkowo dobre gleby i umiarkowany klimat. Łagodna rzeźba terenu sprzyja zarówno uprawom rolnym jak i hodowli.

Cechą charakterystyczną struktury użytkowania gruntów jest bardzo duży udział użytków rolnych, stanowiący 87% ogólnej powierzchni gminy, z czego grunty stanowią niemal 80% natomiast łąki ok. 2%, pastwiska ok. 3% oraz sady ok. 1,5%.

Rolnictwo

Pod względem gospodarki rolnej w porównaniu z innymi gminami powiatu lipnowskiego Kikół posiada gleby o stosunkowo wysokiej wartości rolniczej. Grunty orne klas II-IVb stanowią ok. 62% ogółu powierzchni. Słabe gleby w klasach V i VI występują w gminie Kikół w sołectwie Konotopie, gdzie stanowią 38% ogółu gruntów rolnych.

Na obszarze gminy dominującą, a właściwie jedyną formą jest rolnictwo indywidualne. Struktura agrarna charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem, gospodarstwa małe o powierzchni do 10 ha stanowią 66% ogółu.

Tabela 2. Liczba gospodarstw według obszarów użytków rolnych

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw	Struktura
Do 1 ha włącznie	114	15,4%
1 – 5 ha	190	25,7%
5 – 10 ha	183	24,7%
10 – 15 ha	107	14,5%
15 ha i więcej	146	19,7%
Ogółem	740	100,0%

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych – Powszechny Spis Rolny 2010r.

Działalność gospodarcza

Rolniczy charakter gminy powoduje, że na obszarze gminy nie funkcjonuje wiele podmiotów prowadzących działalność pozarolniczą. Dominują przedsiębiorstwa usługowe działające w branży transportowej, budowlanej i remontowej. Formą prowadzonej działalności są najczęściej małe warsztaty i obiekty drobnej wytwórczości. Dużo jest również podmiotów prowadzących działalność handlową.

W roku 2015 wpisanych do rejestru REGON było 435 podmiotów, co stanowi 9% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w powiecie lipnowskim. W latach 2010 – 2015 wystąpił znaczny

wzrost aktywności gospodarczej, co przejawiało się wzrostem liczby podmiotów gospodarczych – przybyło 49, tj. ok. 13%.

Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru Regon

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gmina Kikół	386	376	393	401	411	435

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jednak jak wskazuje porównanie do statystyki województwa i powiatu (tabela 4), wskaźnik przedsiębiorczości wyróżnia się niekorzystnie. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców, jest niema o połowę niższy niż średnia krajowa.

Tabela 4. Wskaźnik przedsiębiorczości

Jednostka terytorialna	Podmioty na 10 tys. ludności
Polska	1 089
woj. kujawsko – pomorskie	927
powiat lipnowski	728
Gmina Kikół	597

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Turystyka

Gmina Kikół położona jest na Pojezierzu Dobrzyńskim i wyróżnia się bogatą roślinnością oraz ciekawymi obiektami architektoniczno – przestrzennymi, które stanowią atrakcję dla turystyki krajoznawczej. Najbardziej charakterystyczne dla gminy są rozproszone na całym jej obszarze zespoły parkowo–dworskie, z których większość wpisana jest do rejestru zabytków. Jeden z największych z nich o powierzchni 13,5 ha znajduje się w Kikole. Wpisane do rejestru zabytków obiekty na terenie gminy Kikół to:

- Kaplica murowana pw. św. Piotra i Pawła z 1778 r. w Grodzieńcu,
- Zespół dworsko-parkowy z 2 połowy XIX w. w Hornówku,
- Zespół kościoła parafialnego z początku XX w. w Kikole,
- Zespół cmentarza parafialnego z XIX w. w Kikole,
- Zespół pałacowo – parkowy z XIX w. w Kikole,
- Zespół pałacowo – parkowy z XVIII/XIX w. w Lubinie,
- Zespół dworsko – parkowy z XIX w. w Niedźwiedziu,
- Kościół parafialny murowany pw. Krzyża Św. z 1897 r. w Suminie,
- Zespół dworsko – parkowy z folwarkiem z XIX w. w Suminie,
- Zespół klasztorny w Trutowie z lat 1725 – 1738,

- Zespół dworsko – parkowy: dwór murowany z XIX w. i park dworski z XIX/XX w. w Trutowie,
- Zespół folwarczny z parkiem dworskim w Woli z XIX

Turyści mogą również wypoczywać w dwóch funkcjonujących na terenie gminy gospodarstwach agroturystycznych zlokalizowanych w miejscowości Niedźwiedź.

SFERA SPOŁECZNA

Ludność

Obszar gminy w 2015 r. zamieszkiwało 7 281 osoby a gęstość zaludnienia osiągnęła 74 os/km². W ostatnich 5-ciu latach ubyło 55 mieszkańców (ok. 1%), kobiet ubyło 44, mężczyzn 11.

Tabela 5. Ludność Gminy Kikół w latach [os.]

Płeć	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	7 336	7 337	7 321	7 351	7 281
mężczyźni	3 726	3 732	3 736	3 736	3 715
kobiety	3 610	3 605	3 585	3 615	3 566

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

W gminie Kikół występuje wyższy wskaźnik zgonów niż przeciętna dla powiatu i województwa. Korzystnie kształtuje się wskaźnik małżeństw, który jest wyższy zarówno od średniej powiatu (choć nieznacznie) jak i województwa. Podobnie jest z przyrostem naturalnym jak i urodzeniami żywymi, te wskaźniki również są wyższe.

Tabela 6. Charakterystyka demograficzna ludności Gminy Kikół w roku 2015

Obszar	Kobiety na 100 mężczyzn	Małżeństwa na 1000 ludności	Urodzenia żywe na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Zgony na 1000 ludności
Gmina Kikół	96	5,6	10,7	0,4	10,26
Powiat lipnowski	101	5,0	10,2	-0,1	10,25
Województwo kujawsko-pomorskie	106	5,0	9,2	-0,6	9,83

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Struktura ekonomiczna wyraźnie różni się na tle woj. kujawsko – pomorskiego oraz kraju. W gminie występuje najwyższa (20,5%) liczba osób wieku przedprodukcyjnym oraz w wieku produkcyjnym (63,8%), natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym jest wyraźnie niższa (15,8%). W porównaniu z powiatem lipnowskim wartości są podobne.

Tabela 7. Struktura ekonomicznych grup wieku w 2015 r. [%]

Jednostka terytorialna	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
Gmina Kikół	20,5	63,8	15,8
Polska	17,9	62,4	19,6
woj. kujawsko – pomorskie	18,2	62,7	19,1
powiat lipnowski	20,1	63,5	16,5

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Rynek pracy

W gminie Kikół liczba bezrobotnych w roku 2015 w stosunku do 2010 zmalała o 289 osób, w przypadku kobiet o 152 a mężczyzn o 137.

Tabela 8. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Kikół [os.]

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	785	768	710	723	673	496
mężczyźni	366	361	345	354	314	229
kobiety	419	407	365	369	359	267

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Przekłada się to na wskaźnik bezrobocia w gminie. W latach 2010-2015 można zaobserwować spadek tego wskaźnika zarówno w przypadku kobiet jak i mężczyzn. Tym niemniej widać, że udział bezrobotnych kobiet jest wciąż bardzo wysoki.

Tabela 9. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy Kikół [%]

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	17,0	16,7	15,4	15,6	14,5	10,7
Mężczyźni	14,5	14,3	13,6	13,8	12,3	8,9
Kobiety	20,0	19,5	17,6	17,8	17,1	12,9

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zarejestrowanych na terenie gminy Kikół jest niższy niż dla powiatu lipnowskiego. Jednak w stosunku do województwa i kraju sytuacja w gminie jest gorsza.

Tabela 10. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]

Jednostka terytorialna	2015
woj. kujawsko – pomorskie	8,2
powiat lipnowski	12,2
Gmina Kikół	10,7

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Edukacja

System oświaty w gminie Kikół oparty jest o szkoły:

- Zespół Szkół w Kikole (gimnazjum i szkoła podstawowa)
- Szkoła Podstawowa w Ciełuchowie,
- Szkoła Podstawowa w Woli,
- Szkoła Podstawowa w Zajeździe,
- Przedszkole Publiczne w Kikole.

Według danych z GUS, ogółem do szkół podstawowych w 2015 roku uczęszczało 454 uczniów, do gimnazjum 194. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 – 5 lat w roku 2015 to 177.

Tabela 11. Ewidencja szkół i placówek niepublicznych na terenie Gminy Kikół

Nazwa	Typ i rodzaj	Miejsce prowadzenia - adres
Prywatne Przedszkole o profilu artystycznym „Kujawiacek” Marzena Jędrzejewska	Przedszkole Ogólnodostępne Niepubliczne	ul. Toruńska 14A, 87-620 Kikół
„Promyczek” Przedszkole Niepubliczne Dominika Popławska-Oleszczuk	Przedszkole Ogólnodostępne Niepubliczne	ul. Targowa 31 87-620 Kikół
„Promyczek” Przedszkole Niepubliczne Dominika Popławska-Oleszczuk	Przedszkole Ogólnodostępne Niepubliczne	Wola 6 87-620 Kikół

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kikół

Według danych portalu polskawliczbach.pl mieszkańcy gminy Kikół w porównaniu do całego województwa kujawsko – pomorskiego mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Kikół największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (33,4%) oraz zasadnicze zawodowe (20,1%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze (34,2%) oraz podstawowe ukończone (28,0%).

Ochrona zdrowia i opieka medyczna

Gmina Kikół posiada placówkę świadczącą usługi z zakresu ochrony zdrowia dla mieszkańców: NZOZ Zespół Opieki Rodzinnej „Na Złotej Górze” w Kikole. Kadre placówki stanowi: 1 pediatra, 1 specjalista medycyny rodzinnej i lekarz chorób dziecięcych. Dodatkowo w przychodni przyjmują systematycznie lekarze specjaliści: dermatolog (raz w miesiącu), urolog (dwa razy w miesiącu), chirurg – gastroenterolog (co tydzień), ginekolog – położnik (dwa razy w tygodniu).

Na terenie gminy Kikół funkcjonuje jeden gabinet stomatologiczny, mający umowę z NFZ w Kikole oraz jeden gabinet stomatologiczny prywatny również w Kikole.

Pomoc społeczna

W roku 2016 w porównaniu z rokiem 2015 zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy o 5,3% a liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy o 4,9%. Zmniejszyła się również liczba osób korzystających z posiłków – o 1,8% oraz liczba osób, którym przyznano zasiłek okresowy – o 11,2%. Natomiast liczba osób którym przyznano zasiłek stały nie uległa zmianie. W przypadku liczby dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny wystąpił wzrost o 2,12%.

Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2015	2016
Liczba rodzin korzystających z pomocy	665	630
Liczba osób w rodzinach	1 727	1 642
Liczba osób korzystających z posiłku	331	325
Liczba osób, którym przyznano zasiłek okresowy	393	349
Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały	42	42
Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	738	754

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Kikół

Głównym powodem otrzymywania pomocy w roku 2016 było bezrobocie oraz niepełnosprawność. Było to odpowiednio 22,6% i 8,6% ogółu osób którym przyznano pomoc.

Tabela 13. Powody przyznania pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2015	2016
Ubóstwo	123	64
Bezrobocie	428	371
Niepełnosprawność	134	142
Długotrwała choroba	73	100
Wielodzietność lub potrzeba ochrony macierzyństwa	71	83
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gosp. domowego	127	121
Przemoc w rodzinie	0	0
Alkoholizm	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Kikół

Aktywność społeczna

Wg danych GUS za 2015 r. w gminie wskaźnik NGO: fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców = 30, gdzie dla województwa kujawsko-pomorskiego = 31, a powiatu lipnowskiego = 26. Ochotnicza Straż Pożarna poza gotowością do zwalczania skutków

klęsk żywiołowych prowadzi różnorodną działalność parakulturalną. Swoją obecnością uświetniają uroczystości religijne, różnego rodzaju święta gminne, biorą udział w pokazach i zawodach.

W gminie Kikół corocznie organizowane są Dni Kikoła.

Mieszkańcy gminy mają możliwość uprawiania sportu w działających na terenie gminy klubach sportowych:

- „Ogończyk” – Klub Sportowo – Rekreacyjny,
- „Kikolanka” – Gminny Klub Sportowy.

Młodzież może korzystać z uczniowskich klubów sportowych działających przy szkołach.

Podsumowanie

Niekorzystne czynniki w gminie Kikół:

- ✓ Mała różnorodność gospodarcza charakteryzująca się dominacją rolnictwa niskotowarowego – duża liczba małych gospodarstw,
- ✓ Duże potrzeby w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia,
- ✓ Duże bezrobocie oraz uzależnienie od pomocy społecznej,
- ✓ Niski poziom wykształcenia mieszkańców, w szczególności wśród kobiet,
- ✓ Niski poziom skanalizowania, gmina jest niezgazyfikowana – występuje duża liczba indywidualnych pieców opalanych węglem, zły stan wielu lokalnych dróg, co utrudnia komunikację,
- ✓ Niewielka oferta turystyczna, niewielka oferta noclegów w tym oferty agroturystycznej.

Czynniki, które mogą w znaczącym stopniu pomóc w rozwoju gminy:

- ✓ Korzystna struktura demograficzna – znacznie większa liczba ludzi młodych niż średnia dla kraju i województwa,
- ✓ Stosunkowo wysoka aktywność społeczna – wskaźnik NGO/ 10 tys. mieszkańców wyższy niż średnia dla powiatu i zbliżony do województwa,
- ✓ Czyste, różnorodne środowisko naturalne,
- ✓ Liczne obiekty kultury materialne oraz różnorodne walory środowiskowe, wraz ze stale rozwijana siecią szlaków turystycznych,
- ✓ Korzystne położenie na trasie drogi krajowej nr 10,
- ✓ Dobre jakościowo gleby,
- ✓ Powszechnie dostępność wodociągu na terenie gminy.

4 OBSZAR ZDEGRADOWANY GMINY

4.1 Analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych

Delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarze Gminy Kikół nastąpiła poprzez zbadanie wszystkich sołectw pod kątem występowania problemów społecznych. W tym celu zebrano informacje na temat sytuacji społecznej w każdym sołectwie, a następnie wyliczono wskaźniki pozwalające na określenie obszarów zdegradowanych.

Na terenie gminy występują sołectwa: Ciełuchowo, Dąbrówka, Grodzień, Hornówek, Janowo, Jarczechowo, Kikół, Kikół-Wieś, Kołat-Rybniki, Konotopie, Lubin, Moszczonne, Sumin, Trutowo, Walentowo, Wola, Wolęcin, Zajeziórze, Wymyślin. Sołectwa gminy Kikół zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych poniższymi wskaźnikami:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze;

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane zebrane przez UG w Kikole, zestawione w poniższych tabelach. Kolorem wyróżniono wartości powyżej średniej dla gminy.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

Średni wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym dla gminy wynosi 23,27%. Wskaźnik ten jest wyższy od średniej dla gminy w sołectwach: Cieluchowo, Grodzień, Moszczone, Kikół Wieś, Jarczechowo, Konotopie, Hornówek, Trutowo, Wolęcin, Wymyślin. Największą wartość wskaźnika odnotowano w sołectwach: Konotopie i Moszczone.

Tabela 14. Poziom kapitału społecznego

Miejscowość	Ludność ogółem	Ludność w wieku			Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym
		Przed produkcyjnym	Produkcyjnym	Poprodukcyjnym	
Gmina Kikół	7173	1446	4626	1017	23,27%
Cieluchowo	380	92	225	56	24,89%
Kołat-Rybniki	229	44	154	27	17,53%
Grodzień	221	49	135	37	27,41%
Janowo	164	21	120	23	19,17%
Lubin	571	111	369	83	22,49%
Moszczonne	281	50	175	53	30,29%
Kikół Wieś	311	56	198	53	26,77%
Jarczechowo	136	35	80	21	26,25%
Konotopie	138	26	81	28	34,57%
Kikół	2190	385	1485	306	20,61%
Zajeziorko	231	53	152	22	14,47%
Hornówek	180	35	112	28	25,00%
Trutowo	222	51	131	35	26,72%
Sumin	459	105	288	60	20,83%
Walentowo	306	60	197	41	20,81%
Wola	593	132	382	72	18,85%
Dąbrówka	257	68	158	28	17,72%
Wolęcin	234	60	138	33	23,91%
Wymyślin	70	13	46	11	23,91%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kikół

Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

W przypadku bezrobocia wskaźnik udziału bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w gminie wynosi średnio 11,49%. Wartości przekraczające ten poziom odnotowano

w sołectwach: Cieluchowo, Moszczone, Jarczechowo, Kikół, Dąbrówka oraz Wolęcin, gdzie najwyższe wartości przyjmuje w Jarczechowie. Dodatkowo wyznaczono wskaźniki osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy względem ludności w wieku produkcyjnym, który pokazuje szczególnie niekorzystną sytuację na rynku pracy (utrwalone bezrobocie), wskaźnik ten szczególnie niekorzystny jest w sołectwach: Janowo, Moszczone, Jarczechowo, Konotopie, Kikół, Zajeziórze, Hornówek, Dąbrówka oraz Golęcin gdzie najwyższe wartości przyjmuje w sołectwie Jarczechowo.

Tabela 15. Występowanie problemów w obszarze bezrobocia

Miejscowość	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	Bezrobotni pozostający bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym
Gmina Kikół	4626	574	11,49%	90	1,91%
Cieluchowo	225	34	15,11%	3	1,33%
Kołat-Rybniki	154	9	5,84%	2	1,30%
Grodzeń	135	14	10,37%	0	0,00%
Janowo	120	13	10,83%	5	4,17%
Lubin	369	36	9,76%	2	0,54%
Moszczonne	175	30	17,14%	5	2,86%
Kikół Wieś	198	19	9,60%	2	1,01%
Jarczechowo	80	16	20,00%	4	5,00%
Konotopie	81	7	8,64%	2	2,47%
Kikół	1485	221	14,88%	38	2,56%
Zajeziórze	152	16	10,53%	4	2,63%
Hornówek	112	13	11,61%	3	2,68%
Trutowo	131	14	10,69%	1	0,76%
Sumin	288	34	11,81%	5	1,74%
Walentowo	197	9	4,57%	1	0,51%
Wola	382	43	11,26%	5	1,31%
Dąbrówka	158	22	13,92%	4	2,53%
Wolęcin	138	21	15,22%	4	2,90%
Wymyślin	46	3	6,52%	0	0,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kikół

Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.

Z pomocy społecznej w największym stopniu korzystają mieszkańcy sołectw: Cieluchowo, Kołat – Rybniki, Grodzeń, Moszczonno, Hornówek, Trutowo, Sumin, Walentowo, Dąbrówka. W tym największy odsetek dotyczy mieszkańców sołectw Hornówek oraz Dąbrówka. Poniższa tabela pokazuje występowanie obszarów uzależnienia od pomocy społecznej – obszary ubóstwa.

Tabela 16. Występowanie obszarów ubóstwa w gminie

Miejscowość	Liczba ludność ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem
Gmina Kikół	7173	1727	25,92%
Cieluchowo	380	110	28,95%
Kołat-Rybniki	229	80	34,93%
Grodzeń	221	76	34,39%
Janowo	164	26	15,85%
Lubin	571	137	23,99%
Moszczonno	281	75	26,69%
Kikół Wieś	311	75	24,12%
Jarczechowo	136	32	23,53%
Konotopie	138	27	19,57%
Kikół	2190	412	18,81%
Zajeziorko	231	38	16,45%
Hornówek	180	74	41,11%
Trutowo	222	61	27,48%
Sumin	459	127	27,67%
Walentowo	306	97	31,70%
Wola	593	105	17,71%
Dąbrówka	257	112	43,58%
Wolęcin	234	54	23,08%
Wymyślin	70	9	12,86%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kikół

Zestawienie wartości badanych wskaźników

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej koncentracja niekorzystnych czynników społecznych.

Tabela 17. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej

Miejscowość	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem
Gmina Kikół	23,27%	11,49%	1,91%	25,92%
Ciełuchowo	24,89%	15,11%	1,33%	28,95%
Kołat-Rybniki	17,53%	5,84%	1,30%	34,93%
Grodzeń	27,41%	10,37%	0,00%	34,39%
Janowo	19,17%	10,83%	4,17%	15,85%
Lubin	22,49%	9,76%	0,54%	23,99%
Moszczonne	30,29%	17,14%	2,86%	26,69%
Kikół Wieś	26,77%	9,60%	1,01%	24,12%
Jarczechowo	26,25%	20,00%	5,00%	23,53%
Konotopie	34,57%	8,64%	2,47%	19,57%
Kikół	20,61%	14,88%	2,56%	18,81%
Zajeziórze	14,47%	10,53%	2,63%	16,45%
Hornówek	25,00%	11,61%	2,68%	41,11%
Trutowo	26,72%	10,69%	0,76%	27,48%
Sumin	20,83%	11,81%	1,74%	27,67%
Walentowo	20,81%	4,57%	0,51%	31,70%
Wola	18,85%	11,26%	1,31%	17,71%
Dąbrówka	17,72%	13,92%	2,53%	43,58%
Wolęcin	23,91%	15,22%	2,90%	23,08%
Wymyślin	23,91%	6,52%	0,00%	12,86%

Źródło: Opracowanie własne

Najwyższe wartości wskaźnika osób w wieku poprodukcyjnym występują w miejscowościach: Ciełuchowo, Grodzeń, Moszczonne, Kikół Wieś, Jarczechowo, Konotopie, Hornówek, Trutowo, Wolęcin, Wymyślin.

Najmniej korzystna sytuacja pod względem bezrobocia występuje w sołectwach: Ciełuchowo, Lubin, Moszczonne, Jarczechowo, Konotopie, Kikół, Zajeziórze, Hornówek, Dąbrówka, Wolęcin.

Najgorsza sytuacja pod względem osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej występuje w sołectwach: Cieluchowo, Kołat – Rybniki, Grodzień, Moszczonne, Hornówek, Trutowo, Sumin, Walentowo, Dąbrówka.

4.2 Analiza miejscowości, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

Przestrzeń zdegradowana, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalni, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię). Specyficznym rodzajem „przestrzeni zdegradowanych” są także tereny i obiekty, w których rozpoczęto realizację zagospodarowania i jej nie zakończono – formalnie nie doszło więc do rozpoczęcia działalności, ale teren jest zajęty przez nieużytkowane obiekty. Tak rozumiana przestrzeń występuje w Hornówku i jest nią Zespół dworsko-parkowy z 2 połowy XIX w.

W myśl art. 9.1. ustawy o rewitalizacji **obszar zdegradowany** to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występowania na nim, co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w obszarze:

- gospodarczym i/lub
- środowiskowym i/lub
- przestrzenno-funkcjonalnym i/lub
- technicznym.

Do obszaru zdegradowanego wybrano tereny, w których występują minimum dwa zidentyfikowane problemy społeczne oraz występuje co najmniej jedno z negatywnych zjawisk w wyżej wymienionych obszarach.

Jak wykazała przeprowadzona analiza stan kryzysowy można wskazać w sześciu sołectwach: Cieluchowo, Grodzień, Moszczonne, Jarczechowo, Konotopie, Hornówek, Trutowo, Sumin, Dąbrówka oraz Wolęcin. Obszary te zamieszkuje łącznie 34,96% ludności gminy i zajmują one 51,52% obszaru gminy. Podstawowe dane na temat tych obszarów przedstawia tabela 18, natomiast rysunek 3 przedstawia lokalizację tych obszarów na terenie gminy Kikół.

Tabela 18. Obszar zdegradowany gminy Kikół

Sołectwo	Powierzchnia		Ludność	
	[ha]	[%]	[os.]	[%]
Obszar zdegradowany	5065,48	51,52	2527	34,96
Ciełuchowo	784,44	7,98	382	5,30
Grodzeń	475,25	4,83	221	3,08
Moszczonne	436,87	4,44	285	3,92
Jarczechowo	198,42	2,02	136	1,90
Konotopie	357,52	3,64	140	1,92
Hornówek	311,96	3,17	181	2,51
Trutowo	416,71	4,24	223	3,09
Sumin	1240,44	12,62	465	6,40
Dąbrówka	388,31	3,95	257	3,58
Wolęcin	455,56	4,63	237	3,26

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 3. Mapa obszaru zdegradowanego w gminie Kikół

Źródło: Opracowanie własne

5 OBSZAR REWITALIZACJI GMINY

W myśl art. 10 Ustawy o rewitalizacji obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Zgodnie z pkt. 6.4.2 „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych...” rewitalizację należy prowadzić w obszarach, gdzie możliwe jest:

- a. adaptacja przestrzeni zdegradowanych na cele rozwoju gospodarczego,
- b. w miejscowościach o największej liczbie mieszkańców (działania zapewniające możliwie najszersze oddziaływanie społeczne).

Jednocześnie „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych...” wymagają osiągnięcia na rewitalizowanych obszarach przynajmniej jednego ze wskazanych efektów:

- ✓ wzrost aktywności społecznej, ożywienie społeczne,
- ✓ zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego (związanego m.in. z oddaleniem od rynku pracy, degradacją obszarów, niewystarczającym dostępem do dobrej jakości, niedrogich usług społecznych), w tym poprzez poprawę warunków uczestnictwa osób w trudnej sytuacji w życiu społecznym i gospodarczym,
- ✓ wzrost zatrudnienia,
- ✓ ożywienie gospodarcze, wzrost potencjału gospodarczego między innymi poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.

Przy wyborze obszaru rewitalizacji uwzględniono potrzebę osiągnięcia powyżej określonych efektów rewitalizacji oraz konieczność zachowania zasady koncentracji działań. Do ostatecznej analizy wytypowano sołectwa, których powierzchnia nie przekracza łącznie 20% i istnieje możliwość osiągnięcia określonych efektów społecznych. Ponieważ Gmina Kikół ma niewielkie możliwości prowadzenia działań rewitalizacyjnych na obszarze sołectw: Grodzień, Moszczonne, Jarczechowo, Konotopie, Trutowo, Sumin, Dąbrówka oraz Wolęcin w związku z powyższym w niniejszym opracowaniu wykluczono je, jako obszary w których potencjalnie trudno osiągnąć cele rewitalizacyjne.

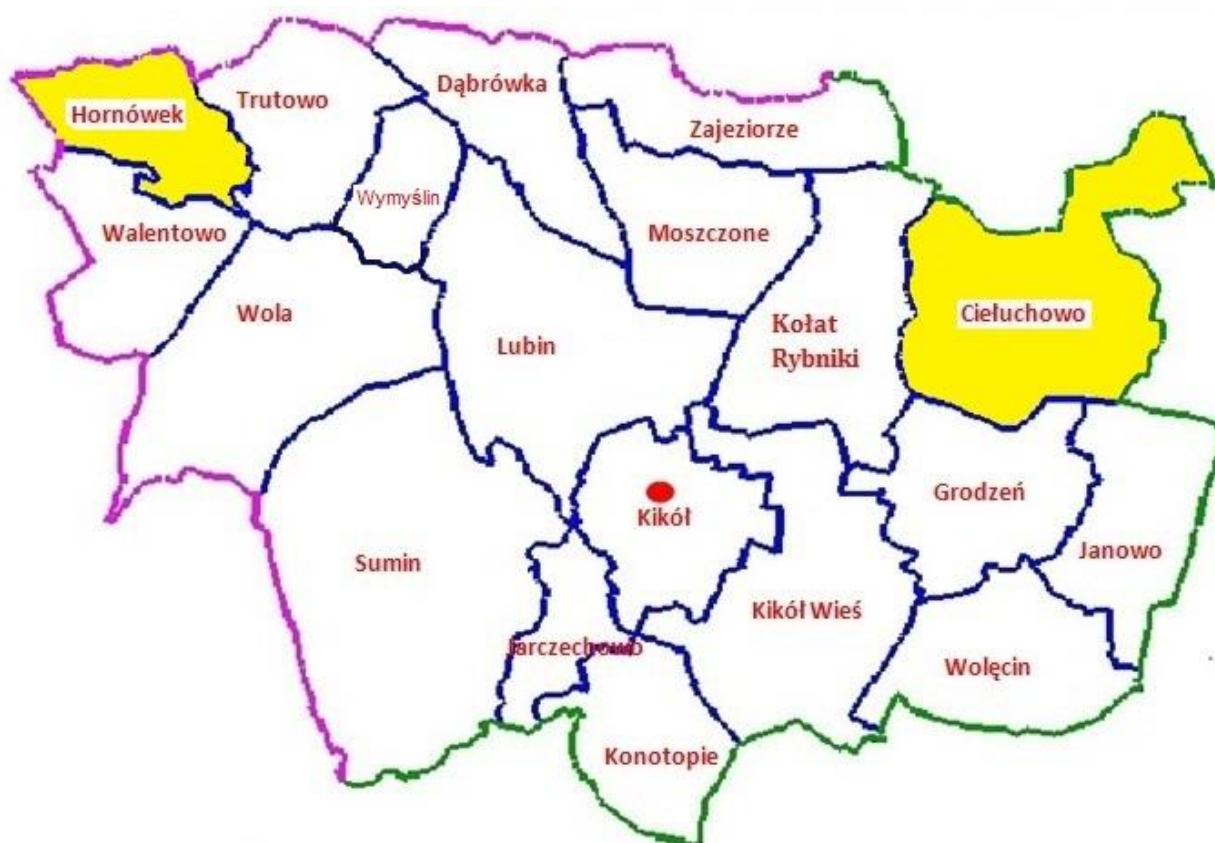
Zatem uwzględniając wyniki analizy wskaźnikowej oraz przeprowadzonych badań społecznych oraz wizji lokalnych do rewitalizacji **wytypowano sołectwa Hornówek i Cieluchowo** jako obszary o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego a zarazem o największym potencjale w zakresie zaspokojenia wymagań stawianych przez RPO WK-P. Obszary te łącznie zamieszkuje 7,81% mieszkańców gminy i zajmują one 11,15% obszaru gminy.

Tabela 19. Powierzchnia i ludność Gminy Kikół objęta rewitalizacją

Sołectwo	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Hornówek	181	2,51	311,96	3,17
Cieluchowo	382	5,30	784,44	7,98
Razem	563	7,81	1 096,40	11,15

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Rysunek 4. Mapa obszaru rewitalizacji w gminie Kikół

Źródło: Opracowanie własne

6 DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Wieś **Hornówek** położona jest na obrzeżach gminy w zachodnio-północnej części. Jego powierzchnia wynosi 311,96 ha. Hornówek sąsiaduje z sołectwami Trutowo Walentowo i Wola.

Problemy występujące w sołectwie:

- Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród mieszkańców
- Wysoki udział osób bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym
- Wysoki odsetek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym
- Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej
- Zły stan infrastruktury kulturowej i społecznej oraz drogowej

Wieś **Ciełuchowo** położona jest na obrzeżach gminy w wschodnio-północnej części. Jego powierzchnia wynosi 784,44 ha. Ciełuchowo sąsiaduje z sołectwami Kołat Rybniki, Grodzień i Janowo.

Problemy występujące w sołectwie:

- Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród mieszkańców
- Wysoki udział osób bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym
- Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej
- Zły stan infrastruktury kulturowej i społecznej oraz drogowej

Podstawowa analiza wykazała, że obszary wyznaczone do rewitalizacji cechują się szczególnie :

- ✓ obecnością przestrzeni zdegradowanych, które mogą być zaadaptowane do celów rozwoju społecznego,
- ✓ na terenie sołectwa są zarejestrowane osoby bezrobotne.

Poniższe tabele przedstawiają sytuację społeczną oraz gospodarczą wytypowanych do rewitalizacji sołectw.

Tabela 20. Sytuacja społeczna obszarów objętych rewitalizacją

Wyszczególnienie	Ogółem gmina	wieś Hornówek	wieś Ciełuchowo
Liczba mieszkańców	7 173	180	380
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym:	665	27	32
Liczba osób w rodzinach	1727	74	110
Liczba dzieci	1527	40	99
Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	738	34	52
Powody przyznania pomocy	300	28	59

a) ubóstwo	123	0	8
b) bezrobocie	428	12	24
c) niepełnosprawność	134	12	5
d) długotrwała choroba	73	1	6
e) wielodzietność lub potrzeba ochrony macierzyństwa	71	3	7
f) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gosp. domowego	127	4	9
g) przemoc w rodzinie	0	0	0
h) alkoholizm	0	0	0
Liczba osób korzystających z posiłku	331	14	13
Średni czas korzystania z posiłku (w miesiącach)	209	11	11
Liczba osób, którym przyznano zasiłek okresowy	393	14	17
Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały	42	3	2
Liczba rodzin, którym przyznano zasiłek celowy	329	18	25
Średni czas pobierania zasiłku stałego (w miesiącach)	7	10	6
Średni czas pobierania zasiłku okresowego (w miesiącach)	7	7	7
Średnia kwota zasiłku okresowego (zł)	352zł	352zł	352zł
Średnia kwota zasiłku stałego (zł)	368zł	474zł	311zł
Średnia kwota zasiłku celowego (na rodzinę/zł)	296zł	274zł	274zł

Tabela 21. Sytuacja społeczno-gospodarcza obszarów rewitalizacji

Wyszczególnienie	Ogółem gmina	wieś Hornówek	wieś Cieluchowo
Liczba gospodarstw domowych	1 102	26	44
Liczba dzieci do 17 lat	1 446	35	92
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	1 017	28	56
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	4 626	112	225
Liczba bezrobotnych	574	13	34
Liczba bezrobotnych (bez pracy powyżej 12m)	90	3	3
Liczba podmiotów gospodarczych	210	3	3

7 WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz wyniki badań społecznych sformułowano następującą wizję obszaru rewitalizacji:

Aktywne społeczeństwo dzięki ułatwieniom w dostępie do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych wpływa na zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Ważne przy określaniu wizji było poznanie oczekiwań społeczeństwa wobec zamierzonej rewitalizacji danego obszaru – dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji, jak i wszystkich, na których będą mieć wpływ podjęte działania rewitalizacyjne.

- Rozwój oferty integracyjnej i aktywizacyjnej mieszkańców w szczególności pomoc w trudnych sytuacjach (bezradność) oraz wsparcie międzypokoleniowe,
- Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego,
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej – budynków kultury, dróg, chodników, oświetlenia i OZE wraz z termomodernizacją.

Podstawą rewitalizacji będą aktywne działania na rzecz integracji społecznej. Działania te spowodują zaktywizowanie mieszkańców w sferze kulturalnej i rekreacyjnej, dzięki którym mieszkańcy zaczną współpracować ze sobą pracując na rzecz zmiany otoczenia a efekty tej współpracy będą stanowiły dobry przykład dla pozostałych członków lokalnej społeczności.

Jak wynika z diagnozy istotnymi problemami na terenie gminy jest m.in. duże bezrobocie oraz uzależnienie od pomocy społecznej, niski poziom wykształcenia mieszkańców oraz niski wskaźnik NGO – mała aktywność społeczna. Te problemy mają odzwierciedlenie na rewitalizowanych obszarach dlatego działania na tych terenach skupiają się na eliminacji tych niekorzystnych czynników. Projekty zaliczane do przedsięwzięcia A.1.1 Zajęcia prowadzone przez animatora kultury tj. Cykliczne działania artystyczne, kulturalne i edukacyjne w formie festynów, Świetlica środowiskowa oraz Koła zainteresowań mają na celu zwiększyć aktywność społeczną. Projekt: Edukowanie i podnoszenie umiejętności szkolnych dzieci i młodzieży spowoduje wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców.

W diagnozie pojawia się również informacja o złym stanie technicznym dróg w gminie jak i o niskim wyposażeniu w infrastrukturę społeczną – świetlica. Są to istotne problemy na obszarach rewitalizowanych. Dlatego ważną rolę odgrywać będą działania w zakresie zmian w infrastrukturze technicznej i zagospodarowania przestrzennego obejmujące poprawę stanu istniejących dróg, w szczególności utwardzenia dróg polnych, które w okresie deszczowym stają się nieprzejezdne a remont ich ułatwi dojazd do najważniejszych punktów gminy, m.in. obiektów rekreacyjnych czy świetlicy co przyczyni się do zwiększenia aktywności społecznej. Często z

powodu niewygodnego dojazdu do obiektów infrastruktury społecznej część osób rezygnuje z usług przez nie oferowanych.

Remont pomieszczeń świetlicy zapewni odpowiednie zaplecze dla planowanych działań i stworzy możliwość prowadzenia działalności NGO, gdzie będą odbywać się zajęcia dla osób starszych, młodzieży, osób biernych i bezradnych. Działania będą dotyczyć organizacji spotkań towarzyskich oraz cyklicznych wydarzeń jak Dzień dziecka, Dzień kobiet, Dzień lata, Dożynki, itp. oraz organizacji szkoleń oraz animacji kulturalnej w zakresie animacji, muzyki, pedagogiki, teatru, tańca, informatyki, ekologii, turystyki, fotografii, modelarstwa.

8 CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

8.1 Cele rewitalizacji

Dla wybranych obszarów rewitalizacji wybrano cele rewitalizacji zgodnie ze wskazaniem „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”. Wybór celu został podyktowany zidentyfikowanymi na etapie diagnozy i konsultacji społecznymi problemami, które ukierunkowały podejmowane działania na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Wytypowane cele muszą uwzględniać wyniki przeprowadzonych badań a także możliwości spełnienia jednego z celów rewitalizacji wskazanych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych...”.

Uwzględniając powyższe dla Programu Rewitalizacji Gminy Kikół określono następujący cel:

A. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej,

Cel rewitalizacji został zaprojektowany w taki sposób, by określić rezultaty rewitalizacji w długiej perspektywie czasu. Kierunkują je działania niezbędne w rozwoju gminy w kontekście rewitalizacji. Cele pokazują, jakimi sposobami obszary do rewitalizacji można wyprowadzać z kryzysu. Zostały do nich przyporządkowane kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Wypracowane kierunki działań przyczynią się do przeciwdziałania zidentyfikowanym negatywnym zjawiskom w analizowanych sferach.

Przyjęte cele odpowiadają zjawiskom zidentyfikowanym w diagnozie oraz przyjętym obszarom interwencji i kluczowym grupom docelowym.

8.2 Kierunki Działań

Dla osiągnięcia **celu rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej** zakłada się:

1. Działanie: Wzrost aktywizacji społecznej.

W ramach działania przewiduje się:

- realizację atrakcyjnych i aktywizujących inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności,
- integrację i aktywizację społeczną osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,

2. Działanie: Poprawa infrastruktury technicznej na terenie rewitalizacji

W ramach działania przewiduje się:

- kształtowanie i rewitalizację przyjaznej przestrzeni publicznej,
- poprawa jakości komunikacji poprzez remont dróg i utworzenie towarzyszącej im infrastruktury,

- remont obiektów publicznych i społecznych.

8.3 Przedsięwzięcia i projekty

CEL A. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1. Wzrost aktywizacji społecznej.

PRZEDSIĘWZIĘCIE A.1.1 Zajęcia prowadzone przez animatora kultury

A.1.1.1 Cykliczne działania artystyczne, kulturalne i edukacyjne w formie festynów

A.1.1.2 Świetlica środowiskowa.

A.1.1.3 Koło zainteresowań

A.1.1.4. Edukowanie i podnoszenie umiejętności szkolnych dzieci i młodzieży

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2. Poprawa infrastruktury technicznej na terenie rewitalizacji.

PRZEDSIĘWZIĘCIE A.2.1 Modernizacja obiektów.

A.2.1.1 Remont i termomodernizacja wraz z wyposażeniem istniejącej świetlicy wiejskiej

PRZEDSIĘWZIĘCIE A.2.2 Modernizacja dróg.

A.2.2.1 Przebudowa drogi Ciełuchowo - Gołuchowo

A.2.2.2 Przebudowa drogi Trutowo - Hornówek

Poszczególnym przedsięwzięciom przypisano adekwatne wskaźniki rezultatu, których osiągnięcie udowodni skuteczne zrealizowanie celów rewitalizacji, co przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Wskaźniki dla celów rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy 2017	Rok docelowy 2023
Liczba zrewitalizowanych obszarów	0	2
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna	0	30
Liczba osób uczestniczących w zorganizowanych imprezach kulturalnych, promocyjnych lub rekreacyjnych	0	50
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej i drogowej	0	60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie LGD

9 LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszarów rewitalizowanych ze stanu kryzysowego, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań niezbędne jest wskazanie głównych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się projekt lub grupa projektów i innych działań w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, wynikających z programu rewitalizacji i logicznie powiązanych z treścią oraz celami programu.

W poniższej tabeli wskazano kluczowe dla procesu rewitalizacji przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne

Tabela 23. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie	Projekt	Typ projektu	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowa na wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
A. Główny cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej									
KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1. Wzrost aktywizacji społecznej.									
Cieluchowo Hornówek	A.1.1 Zajęcia prowadzone przez animatora kultury	A.1.1.1 Cykliczne działania artystyczne, kulturalne i edukacyjne w formie festynów	S	Gmina Kikół	Elementami projektu jest organizacja różnego rodzaju przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych: ▪ cykliczne festyny z okazji np. dożynek itp, z wykorzystaniem tradycji i zasobów lokalnych i wytworzenia nowych zwyczajów. ▪ warsztaty integrując np. szkolenia w ramach NGO z zakresu tradycji lokalnego rzemiosła, ziołolecznictwa, ekologii, agroturystyki. Praca animatora świetlicy we współpracy z NGO.	Cieluchowo Hornówek	200 000,00 zł	Prognozowane rezultaty: ▪ zwiększenie ilości wydarzeń kulturalnych ▪ zwiększenie dostępności wydarzeń kulturalnych, artystycznych i edukacyjnych dla wszystkich mieszkańców Wskaźnik: Liczba osób uczestniczących w zorganizowanych imprezach kulturalnych, promocyjnych lub rekreacyjnych - 50	Rejestr organizowanych imprez

Hornówek Cieluchowo	A.1.1.1 Zajęcia prowadzone przez animatora kultury	A.1.1.2 Świetlica środowiskowa.	S	Gmina Kikół	Organizacja świetlicy środowiskowej, w której będą prowadzone różnego rodzaju aktywności nastawione na współpracę osób starszych z dziećmi i młodzieżą: ▪ pomoc przy nauce, zatrudnienie korepetytorów dla dzieci, praca opiekuna świetlicy, ▪ wzajemna pomoc przy poznaniu nowoczesnych rozwiązań technicznych (komputery, telefony komórkowe itp.) ▪ zorganizowanie opieki dla najmłodszych dzieci ▪ czytanie książek, gazet, prowadzenie rozmów, wspomnienia. Przewiduje się prowadzenie różnego rodzaju spotkań z okazji wszelakich świąt: Dzień Dziecka, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, Dzień Kobiet itp.: ▪ organizowanie konkursów ▪ organizowanie występów Praca animatora świetlicy we współpracy z NGO.	Hornówek – świetlica Cieluchowo - świetlica	110 000,00 zł	Prognozowane rezultaty: ▪ nawiązanie więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych ▪ nabycie nowych umiejętności przez osoby starsze, młodzież oraz dzieci Wskaźnik: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 10	Ankietyzacja korzystających ze świetlicy
Hornówek Cieluchowo	A.1.1.1 Zajęcia prowadzone przez animatora kultury	A.1.1.3 Koło zainteresowań	S	Gmina Kikół	Organizacja spotkań o charakterze dowolnym z zakresu animacji, muzyki, pedagogiki, teatru, tańca, informatyki, ekologii, turystyki, fotografii, modelarstwa dla mieszkańców. Praca animatora świetlicy we współpracy z NGO.	Hornówek – świetlica Cieluchowo - świetlica	32 000,00 zł	Prognozowane rezultaty: ▪ nawiązanie więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych ▪ nabycie nowych umiejętności Wskaźnik: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 10	Listy obecności

Hornówek Cieluchowo	A.1.1 Zajęcia prowadzone przez animatora kultury	A.1.14. Edukowanie i podnoszenie umiejętności szkolnych dzieci i młodzieży	S	Gmina Kikół	Celem projektu jest zorganizowanie korepetycji i zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży. W ramach projektu przewiduje się: ▪ zatrudnienie korepetytorów dla dzieci, ▪ zorganizowanie miejsca dla przeprowadzenia zajęć w świetlicy ▪ zorganizowanie opieki dla najmłodszych dzieci we współpracy z działającą świetlicą środowiskową ▪ pomoc przy nauce. Praca animatora świetlicy we współpracy z NGO.	Hornówek – świetlica Cieluchowo - świetlica	87 000,00 zł	Prognozowane rezultaty: ▪ nawiązanie więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych, ▪ poszerzenie wiedzy ▪ podniesienie poziomu kształcenia Wskaźnik: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 10	Listy obecności
Kierunek działań: A.2. Poprawa infrastruktury technicznej na terenie rewitalizacji.									
Hornówek Cieluchowo	A.2.1 Modernizacja obiektów	A.2.1.1 Remont i termomodernizacja wraz z wyposażeniem istniejącej świetlicy wiejskiej	T	Gmina Kikół	W ramach remontu świetlicy przewiduje się: ▪ remont dachu ▪ wymiana stolarki okiennej i drzwi ▪ wymiana podłóg ▪ termomodernizację ▪ modernizacja instalacji elektrycznej ▪ założenie instalacji wodno-kanalizacyjnej ▪ remont łazienki ▪ wyposażenie w media ▪ wyposażenie w zaplecze kuchenne ▪ remont i wyposażenie sali świetlicowej	Hornówek – świetlica Cieluchowo - świetlica	500 000,00 zł	Prognozowane rezultaty: ▪ obniżenie kosztów utrzymania budynku świetlicy ▪ poprawa estetyki i bezpieczeństwa Wskaźnik: Liczba zrewitalizowanych obszarów -2	Monitoring obiektu Ankietyzacja korzystających ze świetlicy

Hornówek Cieluchowo	A.2.2 Modernizacja dróg	A.2.2.1 Przebudowa drogi Cieluchowo - Gołuchowo	T	Gmina Kikół	Planuje się położenie nawierzchni tłuczniowej z podwójnym utwardzeniem emulsją i grysami.	Hornówek Cieluchowo	500 000,00 zł	Prognozowane rezultaty: ■ skrócenie czasu przejazdu ■ ułatwienie dojazdu do najważniejszych punktów gminy, między obiektów rekreacyjnych, świetlicy Wskaźnik: Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej i drogowej w zakresie włączenia społecznego - 30	Pomiar czasu przejazdu przed realizacją inwestycji i po jej realizacji
Hornówek Cieluchowo	A.2.2 Modernizacja dróg	A.2.2.2 Przebudowa drogi Trutowo - Hornówek	T	Gmina Kikół	Planuje się położenie nawierzchni tłuczniowej z podwójnym utwardzeniem emulsją i grysami.	Hornówek Cieluchowo	800 000,00 zł	Prognozowane rezultaty: ■ skrócenie czasu przejazdu ■ ułatwienie dojazdu do najważniejszych punktów gminy, między obiektów rekreacyjnych, świetlicy Wskaźnik: Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej i drogowej w zakresie włączenia społecznego - 30	Pomiar czasu przejazdu przed realizacją inwestycji i po jej realizacji

Źródło: Opracowanie własne

1 S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno – funkcjonalny, T – techniczny

10 MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI

Formuła projektów zintegrowanych

Podczas programowania procesu rewitalizacji nadrzędną zasadą jaką kierowano się przy wyborze projektów rewitalizacyjnych było zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, przede wszystkim przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Zgodnie z formułą projektów zintegrowanych, w przypadku realizacji projektów infrastrukturalnych realizowane będą również projekty „miękkie” finansowane m. in. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W planowanych działaniach uwzględniane będą też inicjatywy gminy oraz społeczności lokalnej w tym udział wolontariuszy i środków prywatnych. Działania w ramach prowadzonych projektów będą łączyły zarówno animację kulturalną, aktywizację środowiskową, oraz wspieranie rozwoju kompetencji i umiejętności w celu poprawy sytuacji życiowej i gospodarczej.

W planowanych działaniach są zatem:

- remont świetlicy umożliwi działanie koła zainteresowań oraz utworzenie świetlicy środowiskowej.
- działalność NGO dotyczyć będzie wymiany doświadczeń, samopomocy, w tym współpracy międzypokoleniowej, rozwijania umiejętności z zakresu animacji, muzyki, pedagogiki, teatru, tańca, informatyki, ekologii, turystyki, fotografii, modelarstwa dla mieszkańców.
- organizacja imprez kulturalnych, konkursów i warsztatów prowadzona będzie z udziałem lokalnych społeczności, przy wykorzystaniu środków EFS, jak i zasobów prywatnych, w tym lokalnych przedsiębiorstw: zakłady mięsne, mleczarnia, pizzeria, złady remontowe, itp.
- budowa dróg, to zarówno poprawa bezpieczeństwa oraz ułatwienie integracji mieszkańców gminy.

Wszystkie działania przyczynią się do osiągnięcia efektów rewitalizacji jakimi są m.in. wzrost aktywności społecznej i ożywienia społecznego oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia i wykluczenia społecznego.

Komplementarność przestrzenna

Wszystkie projekty rewitalizacyjne będą realizowane na wybranym obszarze rewitalizacji, przy czym zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż wyznaczony obszar rewitalizacji. Projekty realizowane na terenie sołectw: Hornówek i Cieluchowo będą wpływać na wszystkich mieszkańców tych sołectw oraz gminy. Planowane działania będą promowane tak, aby zachęcić do udziału jak największą liczbę uczestników z całego obszaru gminy a także regionu. Planowane cykliczne festyny poprzez promocję będą miały charakter gminny i regionalny.

Prowadzone działania będą dotyczyły zarówno przestrzeni lokalnej: zagospodarowania obiektów świetlicy ale także przestrzeni całej gminy poprzez poprawę stanu dróg łączących tereny rewitalizowane z innymi obszarami, co umożliwi zarówno lepszą komunikację do jak i z obszaru rewitalizowanego – np. poprawa dostępu do obiektów na terenie siedziby gminy Kikół z obszarem peryferyjnym na terenie wsi Hornówek.

Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, a program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w wielu aspektach (m.in. społecznym i przestrzennie-funkcjonalnym). Tym samym prowadzona rewitalizacja ma charakter kompleksowy, a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu, o którym mowa w rozdziale 8: Cele rewitalizacji i kierunki działań.

Zapewnienie komplementarności problemowej w programie rewitalizacji będzie polegać na:

- Wzajemnym uzupełnianiu się działań społecznych i infrastrukturalnych, finansowaniu projektów z różnych źródeł.
- Skwantyfikowaniu efektów rewitalizacji poprzez określenie wskaźników dla celów rewitalizacji oraz prognozowanych rezultatów dla poszczególnych projektów.
- Ocenie i badaniu czy efekty prowadzonej rewitalizacji przyczyniają się do osiągnięcia celów i oczekiwanych efektów procesów rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim, tj.
 - a) wzrostu aktywności społecznej, ożywienia społecznego,
 - b) zmniejszenia poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego (związanego m.in. z oddaleniem od rynku pracy, degradacją obszarów, niewystarczającym dostępem do dobrej jakości, niedrogich usług społecznych), w tym poprzez poprawę warunków uczestnictwa osób w trudnej sytuacji w życiu społecznym i gospodarczym,
 - c) wzrostu zatrudnienia,

Zatem podstawowe działania będą dotyczyć integracji społecznej poprzez aktywizację NGO oraz organizację wydarzeń integrujących społeczność lokalną. Działania te będą się wzajemnie uzupełniały m.in. świetlica środowiskowa będzie prowadzić zajęcia w ramach samopomocy, jak i spotkania towarzyskie, a także będzie organizować imprezy plenerowe dla szerokiej społeczności gminy.

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny, pod uwagę brane będą zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić lepszą koordynację tematyczną i organizacyjną działań administracji. Należy wskazać, że program rewitalizacji wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi m. in. na poziomie lokalnym, tak więc już na poziomie programowania rewitalizacji została zapewniona komplementarność problemowa.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

Przedstawiony w rozdziale 13 System zarządzania realizacją programu rewitalizacji został zaprojektowany w taki sposób aby zapewnić efektywne współdziałanie różnych instytucji na jego rzecz (samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych oraz pomocniczych, organizacji pozarządowych, sektora przedsiębiorców i mieszkańców) oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System zarządzania programem rewitalizacji został osadzony w systemie działania i zarządzania Gminy Kikół w związku z czym zapewniona jest komplementarność proceduralna i instytucjonalna.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjnej zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz środków własnych Gminy Kikół. Zakłada się również angażowanie w proces rewitalizacji kapitału prywatnego (np. przedsiębiorców), jak również wykorzystanie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego (np. przy zagospodarowaniu obiektów zabytkowych będących własnością prywatną, które zostaną udostępnione dla szerokiej publiczności przy współpracy z samorządem, a także angażowanie środków własnych w prowadzenie działalności NGO).

Komplementarność międzyokresowa

W latach 2007-2013 na terenie gminy Kikół realizowano szereg projektów, które świadczą o tym, że działania podjęte w ramach rewitalizacji stanowią kontynuację dotychczasowych kierunków działań. Wśród nich znalazły się m. in. takie projekty jak:

Tabela 24. Lista projektów realizowanych przez gminę Kikół w latach 2007-2013.

Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie z EU [zł]	Działanie
Termomodernizacja budynku szkoły i budynku UG w Kikole	Gmina Kikół	935911.56	707897.41	2.3. Rozwój infrastruktury w zakresie ochrony powietrza
Rozwój infrastruktury edukacyjnej w Gminie Kikół - wyposażenie i dostosowanie pracowni w szkołach.	Gmina Kikół	94996.30	58717.08	3.1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.mapadotacji.gov.pl.

11 MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI

Interesariusze rewitalizacji

Ideą rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez prowadzone w sposób kompleksowy, zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, które są skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie lokalnego programu rewitalizacji. Podmioty zaliczane do interesariuszy rewitalizacji:

- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- Mieszkańcy gminy inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- Podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą na terenie gminy,
- Podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną na terenie gminy, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- Jednostka samorządu terytorialnego i jej jednostki organizacyjne,
- Organy władzy publicznej.

Formy partycypacji społecznej

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Partycypacja nie powinna ograniczać się jedynie do informowania (np. w formie spotkań, dyskusji i warsztatów) czy konsultowania działań władz lokalnych. Procesowi rewitalizacji powinny towarzyszyć zaawansowane metody partycypacji, takie jak współdecydowanie, aktywne uczestnictwo w projektach czy kontrola obywatelska. Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym:

- ✓ Udział w konsultacjach społecznych,
- ✓ Udział samorządu w pracach nad programem rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół został wypracowywany przez samorząd i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu opierały się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością zamieszkującą obszar rewitalizacji, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi użytkownikami obszaru.

Ankiety

W terminie 31.05.2017 r. oraz 01.06.2017 r. przeprowadzono ankietę dotyczącą obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankietę przeprowadzono także podczas spotkań z mieszkańcami obszarów rewitalizacji.

Ankieta była dostępna na stronie kikul.pl oraz w siedzibie Urzędu Gminy. Wypełnioną ankietę można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną na adres Urzędu Gminy lub wrzucić do urny wystawionej w holu Urzędu.

Łącznie pozyskano 159 ankiet. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 1. Wyniki przeprowadzonej ankiety przedstawia załącznik nr 2.

Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania

Aby zapewnić i utrzymać zainteresowanie społeczeństwa rewitalizacją oraz zagwarantować wszystkim interesariuszom wiedzę i możliwość uczestniczenia w procesie rewitalizacji, odbędą się konsultacje w ramach przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kikół. Prowadzone będą również działania związane z promocją i informowaniem o realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zawartych w programie oraz stanie wdrażania programu. W celu zapewnienia każdemu zainteresowanemu dostępu do tych informacji i możliwość zgłaszania uwag przewidywane są następujące formy konsultowania/informowania:

- Strona internetowa kikul.pl,
- Biuletyn Informacji Publicznej,
- Zebrania sołeckie,
- Promocja działań rewitalizacyjnych podczas lokalnych imprez,
- Rozmowy z przedstawicielami mieszkańców – radnymi i sołtysem.

12 SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Tabela 25. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ³	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne
									EFS	EFRR	Inne	
Hornówek, Cietuchowo	2018 - 2019	A.1.1.1 Cykliczne działania artystyczne, kulturalne i edukacyjne w formie festynów	S	A.1.1 Zajęcia prowadzone przez animatora kultury	Gmina Kikół	200 000,00	85	170 000,00	X		X	X
Hornówek, Cietuchowo	2018 - 2019	A.1.1.2 Świetlica środowiskowa.	S	A.1.1 Zajęcia prowadzone przez animatora kultury	Gmina Kikół	110 000,00	85	93 500,00	X		X	X
Hornówek, Cietuchowo	2018 - 2019	A.1.1.3 Koło zainteresowań	S	A.1.1 Zajęcia prowadzone przez animatora kultury	Gmina Kikół	32 000,00	85	27 200,00	X		X	X
Hornówek, Cietuchowo	2018 - 2019	A.1.14. Edukowanie i podnoszenie umiejętności szkolnych dzieci i młodzieży	S	A.1.1 Zajęcia prowadzone przez animatora kultury	Gmina Kikół	87 000,00	85	73 950,00	X		X	X

Hornówek, Cieľuchowo	2018	A.2.1.1 Remont i termomodernizacja wraz z wyposażeniem istniejącej świetlicy wiejskiej	T	A.2.1 Modernizacja obiektów	Gmina Kikół	500 000,00	85	425 000,00		X	X	
Hornówek, Cieľuchowo	2019	A.2.2.1 Przebudowa drogi Cieľuchowo - Goľuchowo	T	A.2.2 Modernizacja dróg	Gmina Kikół	500 000,00	85	425 000,00		X	X	
Hornówek, Cieľuchowo	2019	A.2.2.2 Przebudowa drogi Trutowo - Hornówek	T	A.2.2 Modernizacja dróg	Gmina Kikół	800 000,00	85	680 000,00		X	X	

Źródło: Opracowanie własne

2 S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno – funkcjonalny, T – techniczny

13 SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI

Istotą procesu rewitalizacji jest zapewnienie możliwości prowadzenia szerokich działań partycypacyjnych, w tym sprawny przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest umożliwienie udziału w całym procesie rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy.

Zdajemy sobie sprawę, że obecnie społeczeństwo nie ma jeszcze wielkich potrzeb w tym zakresie, dlatego jednym z problemów będzie coraz szersze angażowanie interesariuszy w prowadzone działania. Zatem najważniejszym elementem w początkowej fazie będzie realizacja programu rewitalizacji, podejmowanie licznych działań informacyjnych oraz integracyjnych, tak aby przekazać jak najwięcej informacji o podejmowanych działaniach a także o możliwościach aktywnego uczestnictwa w realizowanych pracach.

W tym zakresie ważnym elementem będzie odpowiednie zarządzanie programem. Główne podmioty, na których spoczywa obowiązek sprawnego przygotowania i wdrożenia programu to:

- Wójt Gminy Kikół,
- Rada Gminy,
- Referat Gospodarki Komunalnej, Mieszkaniowej, Budownictwa i Drogownictwa, Promocji i Rozwoju Gminy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kikole.

Zespół będzie odpowiedzialny za ocenę postępu realizacji i wdrażania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz całego programu rewitalizacji. Wyznaczenie ww. komórki organizacyjnej do koordynowania procesem rewitalizacji wynika z faktu, że samorząd koordynuje proces rewitalizacji i zaangażowany będzie w wiele projektów rewitalizacyjnych.

Referatem odpowiedzialnym w zakresie EFRR będzie Referat Gospodarki Komunalnej, Mieszkaniowej, Budownictwa i Drogownictwa natomiast w zakresie projektów z EFS odpowiednio GOPS.

Zadania w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji realizowane były przez:

Wójt

- Wyznaczanie zespołu odpowiedzialnego za prowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu lub zmianie LPR, ocenie aktualności i stopnia jego realizacji,
- Organizacja i prowadzenie działań informacyjnych oraz konsultacji społecznych,
- Zapewnienie obsługi organizacyjnej Programu Rewitalizacji,
- Przygotowanie odpowiednich uchwał dla Rady Gminy o przyjęcie i zatwierdzenie obszarów rewitalizacji i programu rewitalizacji

Rada Gminy

- Wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- Zatwierdzenie i uchwalenie LPR,
- Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w LPR, służących realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy.

Interesariusze rewitalizacji

- Aktywny udział w pracach zespołu ds. rewitalizacji związanych z wdrażaniem programu rewitalizacji i jego realizacją, m. in. poprzez udział w spotkaniach dotyczących rewitalizacji, opiniowanie sposobu wdrażania programu i realizacji poszczególnych zadań.
- Wskazywanie potrzeb rewitalizacyjnych danego obszaru.

Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Ponieważ koordynatorem całego procesu rewitalizacji Gminy Kikół będzie Urząd Gminy który jako instytucja samorządowa posiada odpowiedni potencjał organizacyjny oraz doświadczenie niezbędne do realizacji tego zadania, Wójt Gminy Kikół wyznaczy pracownika odpowiedzialnego za wsparcie wszystkich powyższych organów w realizacji ich zadań.

Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego – Koordynatora:

- Opracowanie zasad i organizacja sprawnej współpracy ze wszystkim podmiotami zaangażowanymi w realizację programu,
- Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek i spółek gminy oraz strony społecznej,
- Współpraca z interesariuszami rewitalizacji w sprawach związanych z przygotowaniem, prowadzeniem i oceną rewitalizacji,
- Inicjowanie projektów ujętych w programie poprzez rezerwowanie środków w budżecie gminy, składanie wniosków i pozyskiwanie środków zewnętrznych na ich realizację,
- Opiniowanie propozycji zmian w budżecie gminy odnośnie wartości zadań realizowanych w ramach programu,
- Ocena projektów zgłoszonych do realizacji na obszarze objętym rewitalizacją pod kątem osiągnięcia celów programu,
- Przygotowywanie projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu projektów,
- Promocja programu oraz stworzenie systemu informacji o programie i jego zasadach,
- Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego dla programu,
- Dokonywanie okresowych przeglądów realizacji projektów, w tym wizyty na miejscu,
- Opracowanie systemu sprawozdawczości z realizacji programu,
- Sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji programu.

System wdrażania programu rewitalizacji - przyjęcia LPR przedstawia się następująco:

- ✓ Zarządzanie, koordynowanie monitoring i ocena
- ✓ Zapewnienie spójności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu i dokumentami lokalnymi
- ✓ Zaangażowanie lokalnych partnerów

Wdrażanie Programu Rewitalizacji Gminy Kikół wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektora: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja niniejszego programu wiąże się z udziałem podmiotu zarządzającego i koordynującego poszczególne działania (pracownika Urzędu Gminy) także w procesie monitoringu i oceny programu (przede wszystkim zapewnienie zgodności z harmonogramem realizacji programu rewitalizacji).

Głównym zadaniem wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji jest ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych, itp.

System informacji i promocji

Partycypacja społeczności lokalnej na każdym etapie powstawania i realizacji programu rewitalizacji odgrywa niezmiernie istotną rolę, dostarczając najbardziej rzetelnych informacji na temat problemów, potrzeb oraz potencjałów danego obszaru, które nie są możliwe do uzyskania na podstawie jedynie analizy danych statystycznych. Zaangażowanie na każdym etapie interesariuszy zainteresowanych udziałem w programie (m.in. organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, przedsiębiorców, spółdzielni, mieszkańców Gminy Kikół) umożliwi im aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych zgodnie z ich potrzebami i interesami. Dlatego też niezbędne jest umożliwienie wymiany informacji i dyskusji o kształcie, jaki powinna przybrać rewitalizacja za pomocą różnorodnych instrumentów promocyjnych i informacyjnych.

Działania informacyjne i promocyjne są nierozzerwalnie związane z mechanizmami włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji. Aby udział lokalnej społeczności w tworzeniu i wdrażaniu programu przyniósł spodziewane efekty, konieczne jest prowadzenie szeregu działań, skupiających się przede wszystkim na:

- Organizacji zebrań, spotkań, konsultacji i warsztatów z mieszkańcami zwłaszcza obszarów rewitalizowanych oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, które stanowić mają forum wymiany informacji i pomysłów na działania rewitalizacyjne,
- Wydawaniu informatorów, ulotek, plakatów, publikowaniu ogłoszeń prasowych, zamieszczaniu informacji na tablicach ogłoszeń. Formy te pozwolą wypromować działania rewitalizacyjne nie tylko w lokalnym środowisku, ale także poza nim,

- Pełnym wykorzystaniu możliwości kontaktu elektronicznego w postaci publikacji na stronach internetowych i w serwisach społecznościowych oraz komunikacji poprzez pocztę elektroniczną.

Dzięki tak zorganizowanej informacji i promocji społeczność lokalna zyska możliwość aktywnego udziału w tworzeniu wizji obszaru zdegradowanego po rewitalizacji, współdecydowania o kształcie zmian oraz kontroli społecznej nad procesem realizacji programu.

W celu zapewnienia uczestnictwa możliwie szerokiego grona interesariuszy w konsultacjach społecznych, informacje na temat ich rozpoczęcia i form będą każdorazowo ogłoszone co najmniej 7 dni przed planowanym terminem ich przeprowadzenia w sposób zwyczajowo przyjęty w gminie oraz poprzez ogłoszenie na stronie podmiotowej w Biuletynu Informacji Publicznej. Konsultacje będą przeprowadzane z wykorzystaniem różnych form, w sposób ułatwiający zrozumienie treści. Termin wyznaczony na składanie uwag będzie nie krótszy niż 30 dni, a niezwłocznie po zakończeniu każdej z form konsultacji będzie opracowana informacja podsumowująca jej przebieg ze wskazaniem czasu, miejsca oraz uwag zgłoszonych w trakcie procesu konsultacji.

Wszelkie formy partycypacji społecznej, w połączeniu z formami informacji i promocji, mają na celu pobudzenie i aktywizację społeczności na rzecz rozwoju lokalnego z wykorzystaniem posiadanej wiedzy i doświadczenia wszystkich interesariuszy, tak aby wszelkie podejmowane działania prowadziły do urzeczywistnienia wizji obszaru po rewitalizacji.

14 SYSTEM MONITORINGU, OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA ZMIAN

System monitoringu i oceny skuteczności działań

Monitorowanie postępów realizacji oparte będzie na stałym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Bieżąca i systematyczna analiza danych ilościowych i jakościowych osiąganych w trakcie realizacji projektu i porównanie ich z zaplanowanymi w programie, pozwoli na wykrycie rozbieżności oraz umożliwi odpowiednio wczesną korektę możliwych do przewidzenia komplikacji. Zastosowane będą dwie formy monitoringu: monitorowanie postępu prac oraz monitorowanie środków finansowych projektu.

Monitoring rzeczowy obejmuje proces realizacji i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektu na podstawie pomiarów osiągania założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami LPR.

Monitoring finansowy obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację programu i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzeniu informacji o źródłach finansowania programu i stopniu wykorzystania dotacji. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami programu.

Monitoring końcowy zweryfikuje, czy wytyczone cele zostały zrealizowane.

Monitoring prowadzić będą pracownicy Urzędu Gminy w Kikole, a zwłaszcza **Referatu Gospodarki Komunalnej, Mieszaniowej, Promocji i Rozwoju Gminy**. Do ich zadań należeć będzie:

- pozyskiwanie i analiza danych potrzebnych do wyznaczenia wskaźników,
- sporządzanie raportów z realizacji dokumentu i przedstawienia ich do zatwierdzania Radzie Gminy,
- publikacja wyników sprawozdawczości na stronie BIP Gminy.

Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020*, raport dotyczący oceny skuteczności działań wynikający z przeprowadzonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych sporządzany powinien być co najmniej raz na 2 lata i przekazywany IZ RPO. Sugerowane jest jednak jego coroczne sporządzanie, w celu pełnej kontroli nad wykonalnością projektów realizowanych w ramach PR.

Zakres przedmiotowych raportów powinien obejmować następujące informacje, dotyczące:

- postępów finansowych, źródeł finansowanych zadań,
- postępów rzeczowych, zgodności z przyjętym harmonogramem,

- przebiegu wdrażania poszczególnych projektów,
- sposobu komunikacji ze wspólnotą lokalną w zakresie wdrażania Programu.

Reasumując, efektywne wdrażanie założeń Programu Rewitalizacji wymaga stałego monitorowania efektów rzeczowych i finansowych poszczególnych projektów. W celu uwidocznienia zmian zachodzących w obszarze prowadzonych działań rewitalizacyjnych, niezbędne jest porównywanie wskaźników wg stanu na początku okresu z tymi samymi wskaźnikami osiąganymi w późniejszych etapach realizacji Programu Rewitalizacji.

Wszystkie projekty objęte programem rewitalizacji będą podlegały jednakowemu systemowi oceny. Odpowiedzialny za to będzie koordynator ds. rewitalizacji. Do jego obowiązków należeć będzie także wykonanie wzoru formularza oceny projektu, który będzie wypełniany przez poszczególne podmioty wykonujące projekty rewitalizacyjne. Umożliwi to oszacowanie wartości wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Gromadzenie kart projektów inwestycji już zrealizowanych pozwoli ocenić ich skuteczność oraz zdefiniować zagrożenia i szanse inwestycji o zbliżonym charakterze. Stanowić to będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji i pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Ze względu na cel i charakter Lokalny Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, tzn. że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym.

Sytuacje, w których konieczna może być zmiana programu to m.in.:

- Zmiana aktualnych warunków sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy,
- Nowo zidentyfikowane potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszarów kryzysowych,
- Wzrost bądź spadek poziomu zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- Konieczność dostosowania działań do możliwości budżetu gminy oraz dostępności środków zewnętrznych.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, w przypadku stwierdzenia, że LPR wymaga zmiany, wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę. Zmiana LPR następuje w trybie, w jakim został on uchwalony. Zmiana LPR nie wymaga uzyskania opinii ani przeprowadzania konsultacji społecznych jeżeli nie dotyczy przedsięwzięć zawartych na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ani nie wymaga zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Wprowadzania zmian do LPR przedstawia się następująco:

- Rada Gminy z własnej inicjatywy lub na wniosek Wójta podejmuje uchwałę o zmianie LPR

- Wójt ogłasza informację o podjęciu uchwały o zmianie LPR
- Przygotowanie projektu zmiany LPR
- Konsultacje społeczne projektu zmiany LPR (jeśli zmiana dot. listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub wymaga zmiany uchwały o Specjalnej Strefie Rewitalizacji)
- Wniosek o zaopiniowanie projektu zmiany LPR do podmiotów wymienionych w art. 17 ustawy o rewitalizacji (jeśli zmiana dot. listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub wymaga zmiany uchwały o Specjalnej Strefie Rewitalizacji)
- Wprowadzenie zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji społecznych i uzyskanych opinii
- Uchwała Rady Gminy o przyjęciu zmiany LPR

15 WYKAZ NIEZBĘDNYCH ZMIAN OCEN I OPINII

Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko¹ projekt Programu Rewitalizacji Gminy Kikół na lata 2017-2023 został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy pismem WOO.410.304.2017.SŻ z dnia 31.07.2017 r. uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

Opinia Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko ²projekt Programu Rewitalizacji Gminy Kikół na lata 2017-2023 został przedłożony do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy pismem NNZ.9022.1.362.2017 r. uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami

² Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami

ZAŁĄCZNIKI

1. Wzór ankiety
2. Wyniki ankietyzacji mieszkańców

Załącznik nr 1. Wzór ankiety

Co w Naszej gminie powinno zostać udoskonalone ?

Szanowni Państwo,

Gmina Kikół opracowuje Lokalny Program Rewitalizacji, którego realizacja będzie podstawą o dofinansowania zadań rozwojowych i inwestycyjnych ze środków Unii Europejskiej. Program ten pozwoli na rewitalizację obszarów najbardziej zdegradowanych w naszej gminie. Środki finansowe będą przeznaczone na usprawnienia w sferze: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej, technicznej.

Państwa opinia, jako mieszkańca Gminy, będzie pomocna w określeniu pożądanych zmian.

Ankieta jest anonimowa, a jej wypełnienie potrwa ok. 10 minut.

Wypełnioną ankietę można zostawiać w:

1. Urzędzie Gminy Kikół
2. u Sołtysów w poszczególnych sołectwach
3. przesłać drogą elektroniczną na adres: sekretariat@kikol.pl

Z poważaniem,

/-/

Wójt Gminy Kikół

Na początku poprosimy o podanie kilku informacji (pozwoli to na dokładniejszą analizę):

Płeć:

☐ kobieta

☐ mężczyzna

W którym z następujących przedziałów mieści się Pana/Pani wiek?

☐ poniżej 15 lat

☐ 25-30 lat

☐ 60+ i więcej lat

☐ 15-17 lat

☐ 31-44 lata

☐ 18-24 lata

☐ 45-59 lat

Miejscowość (wpisz miejscowość zamieszkania):

Wybierz wszystkie jakie dotyczą:

☐ pracuję na terenie gminy

☐ prowadzę działalność na terenie gminy

☐ uczę się na terenie gminy

Jakie jest Pana/Pani wykształcenie?

☐ niepełne podstawowe

☐ średnie (liceum, technikum)

☐ podstawowe, gimnazjum

☐ pomaturalne

☐ zasadnicze zawodowe

☐ wyższe

Proszę o wskazanie Pana/Pani statusu zawodowego?

☐ pracownik umysłowy

☐ rencista/emeryt

☐ student/uczeń

☐ inny (jaki?)

☐ pracownik

.....

☐ przedsiębiorca

.....

☐ bezrobotny

W jakim sektorze Pan/Pani pracuje lub prowadzi działalność gospodarczą?

☐ rolnictwo

☐ inny

☐ przemysł

(jaki?).....

☐ usługi

.

☐ administracja

☐ nie dotyczy

Jaka jest liczba osób w gospodarstwie domowym?

☐ aktywnych zawodowo

- ☐ uczących się i niepracujących.....
- ☐ emerytów i rencistów.....

Jak ogólnie oceniają Państwo jakość życia w Gminie?

☐ bardzo dobrze ☐ dobrze ☐ źle ☐ bardzo źle ☐ trudno powiedzieć

Gdzie Państwo korzystacie z poniższych usług?	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości niż miejsce zamieszkania w gminie	Poza gminą	Mam taką potrzebę, ale nie korzystam	Nie mam takiej potrzeby
opieka żłobkowa	☐	☐	☐	☐	☐
opieka przedszkolna	☐	☐	☐	☐	☐
edukacja podstawowa/ gimnazjalna	☐	☐	☐	☐	☐
edukacja zawodowa/ szkoły średnie	☐	☐	☐	☐	☐
zajęcia pozalekcyjne	☐	☐	☐	☐	☐
podstawowa opieka zdrowotna	☐	☐	☐	☐	☐
usługi rehabilitacyjno - opiekuńcze	☐	☐	☐	☐	☐
sport i rekreacja	☐	☐	☐	☐	☐
rozrywka i kultura	☐	☐	☐	☐	☐
zakupy spożywcze i pierwszej potrzeby	☐	☐	☐	☐	☐
drobne usługi rzemieślnicze (np.: szewc, zegarmistrz, pralnia)	☐	☐	☐	☐	☐

Jakie problemy społeczne występują w Państwa otoczeniu?	bardzo często	często	rzadko	wcale	nie wiem
trudności w godzeniu życia zawodowego i prywatnego	☐	☐	☐	☐	☐
niewystarczająca opieka nad osobami niesamodzielnymi i wymagającymi pomocy (osoby starsze, osoby niepełnosprawne)	☐	☐	☐	☐	☐
zażywanie środków odurzających (narkomania, alkoholizm, dopalacze)	☐	☐	☐	☐	☐
wandalizm, przestępczość, bójki	☐	☐	☐	☐	☐
przemoc rodzinna	☐	☐	☐	☐	☐
problemy wychowawcze	☐	☐	☐	☐	☐
zaśmiecanie okolicy	☐	☐	☐	☐	☐
niewystarczająca współpraca sąsiedzka/ obojętność sąsiedzka	☐	☐	☐	☐	☐
mała aktywność mieszkańców na rzecz działań dla lokalnej społeczności	☐	☐	☐	☐	☐
niewystarczająca ilość zajęć pozalekcyjnych	☐	☐	☐	☐	☐
bezdomność	☐	☐	☐	☐	☐
osoby i rodziny doświadczające ubóstwa	☐	☐	☐	☐	☐
uciążliwe sąsiedztwo	☐	☐	☐	☐	☐
inne (jakie?)	☐	☐	☐	☐	☐

Na ile poniższe zjawiska i problemy o charakterze gospodarczym występują w Państwa otoczeniu ?	bardzo często	często	rzadko	wcale	nie wiem
Bezrobocie	☐	☐	☐	☐	☐
zatrudnienie „na czarno”	☐	☐	☐	☐	☐
niskie kwalifikacje zawodowe	☐	☐	☐	☐	☐
mała dostępność usług rzemieślniczych (szewc, zegarmistrz, pralnia, krawcowa, inne)	☐	☐	☐	☐	☐
emigracja ludzi młodych	☐	☐	☐	☐	☐
brak siły roboczej o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych	☐	☐	☐	☐	☐
brak kapitału lub wsparcia dla przedsiębiorców	☐	☐	☐	☐	☐
zły wizerunek gminy w oczach inwestorów, turystów	☐	☐	☐	☐	☐
brak lub niewystarczająca ilość miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej / terenów inwestycyjnych	☐	☐	☐	☐	☐
duża konkurencja większych i lepiej rozwiniętych gmin	☐	☐	☐	☐	☐
inne (jakie ?)	☐	☐	☐	☐	☐

Na ile poniższe zjawiska i problemy o charakterze przestrzenno- funkcjonalnym występują w Państwa otoczeniu ?	bardzo często	często	rzadko	wcale	nie wiem
zły stan budynków mieszkalnych	☐	☐	☐	☐	☐
zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej	☐	☐	☐	☐	☐
niedostosowanie infrastruktury dla osób niepełnosprawnych	☐	☐	☐	☐	☐
brak lub niewystarczająca ilość miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego	☐	☐	☐	☐	☐
zły stan dróg i chodników	☐	☐	☐	☐	☐
utrudnione połączenia komunikacyjne	☐	☐	☐	☐	☐
brak lub utrudniony dostęp do sieci teleinformatycznej (Internetu)	☐	☐	☐	☐	☐
zdeprawowane i opuszczone tereny	☐	☐	☐	☐	☐
niewystarczające zasoby mieszkaniowe	☐	☐	☐	☐	☐
niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych	☐	☐	☐	☐	☐
mała ilość miejsc parkingowych	☐	☐	☐	☐	☐
mała ilość obiektów turystycznych	☐	☐	☐	☐	☐
Brak infrastruktury technicznej (sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, c.o.)	☐	☐	☐	☐	☐
brak infrastruktury społecznej (typu świetlica wiejska)	☐	☐	☐	☐	☐
inne (jakie ?)	☐	☐	☐	☐	☐

Na ile poniższe zjawiska i problemy o charakterze środowiskowym występują w Państwa otoczeniu ?	bardzo często	często	rzadko	wcale	nie wiem
zły stan środowiska naturalnego	☐	☐	☐	☐	☐
zanieczyszczenie powietrza (piece opalane węglem i śmieciami)	☐	☐	☐	☐	☐
niewłaściwa gospodarka odpadami	☐	☐	☐	☐	☐
dzikie wysypiska	☐	☐	☐	☐	☐
zanieczyszczona woda (ograniczone możliwości korzystania z waleru)	☐	☐	☐	☐	☐
brak dostępu do walorów środowiskowych (ścieżki, parkingi, miejsca wypoczynku)	☐	☐	☐	☐	☐
niska świadomość ekologiczna	☐	☐	☐	☐	☐

brak sieci kanalizacyjnej /przydomowych oczyszczalni ścieków	☐	☐	☐	☐	☐
inne (jakie ?)	☐	☐	☐	☐	☐

Czego najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać? (Proszę wskazać maksymalnie 3 konkretne działania/ inwestycje)

-
.....
.....
-
.....
.....
-
.....
.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.

Załącznik nr 2. Wyniki ankietyzacji mieszkańców

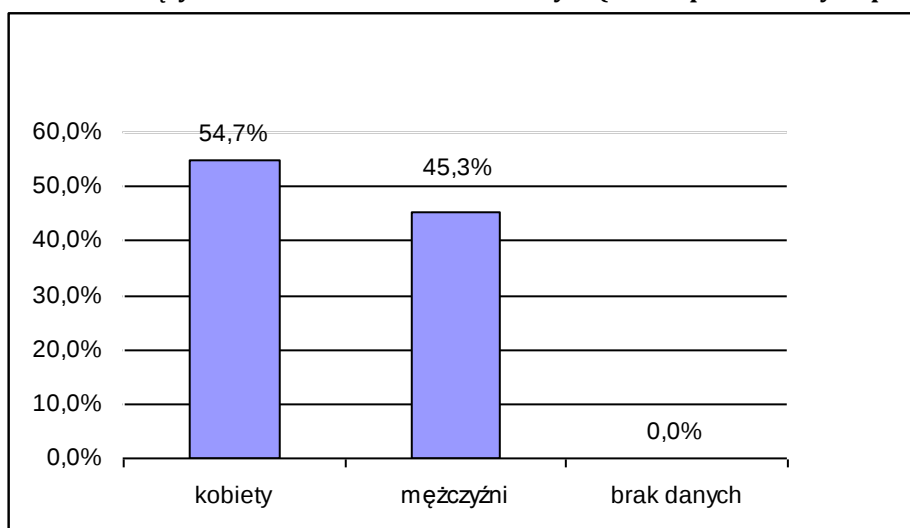
Wyniki badania ankietowego realizowanego podczas konsultacji społecznych w dniu 31.05.2017 r. oraz 01.06.2017 r. na terenie Gminy Kikół.

W okresie realizacji konsultacji społecznych na terenie Gminy Kikół otrzymano łącznie 159 ankiet (w wersji papierowej lub elektronicznej). Kwestionariusz ankiety zawierał zarówno pytania zamknięte z gotowymi odpowiedziami, jak i pytania otwarte, w których respondenci udzielali odpowiedzi własnymi słowami.

1. Dane metryczkowe

W badaniu ankietowym wzięły udział łącznie 159 osób z miejscowości położonych na terenie Gminy Kikół. W badanej grupie znalazło się 87 kobiet (54,7%) i 72 mężczyzn (45,3%).

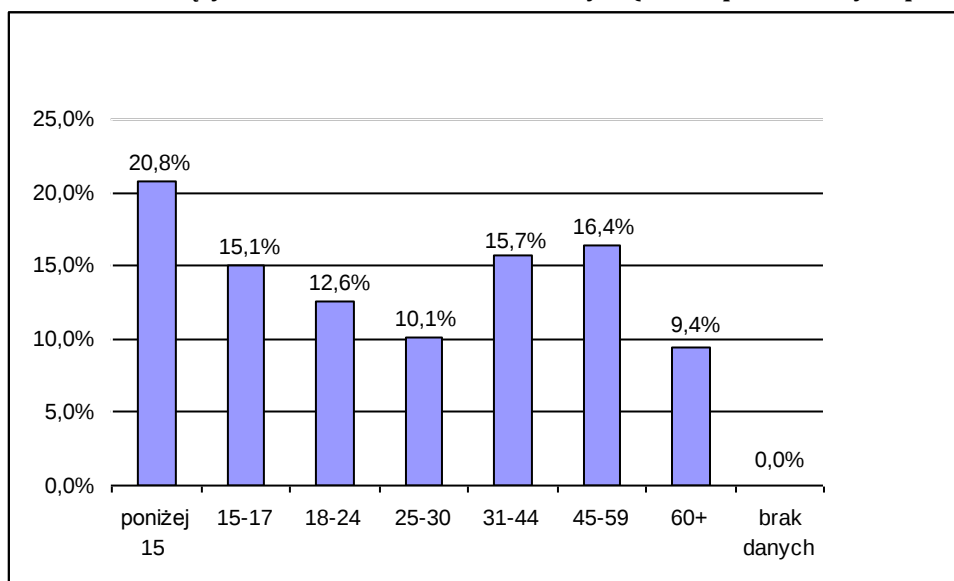
Wykres 1. Płeć osób biorących udział w badaniu ankietowym (udział procentowy odpowiedzi).

Źródło: Opracowanie własne

W próbie znaleźli się respondenci reprezentujący każdą grupę wiekową. Najliczniejsza była kategoria poniżej 15 lat (20,8%) a następnie kategoria 45-59 lat (16,4%) oraz 31-44 (15,7%) i 15-17 (15,1%). Ankiety wypełniło 12,6% respondentów w wieku 18-24 lat, 10,1% w wieku 25 -30 oraz 9,4% w wieku powyżej 60 lat.

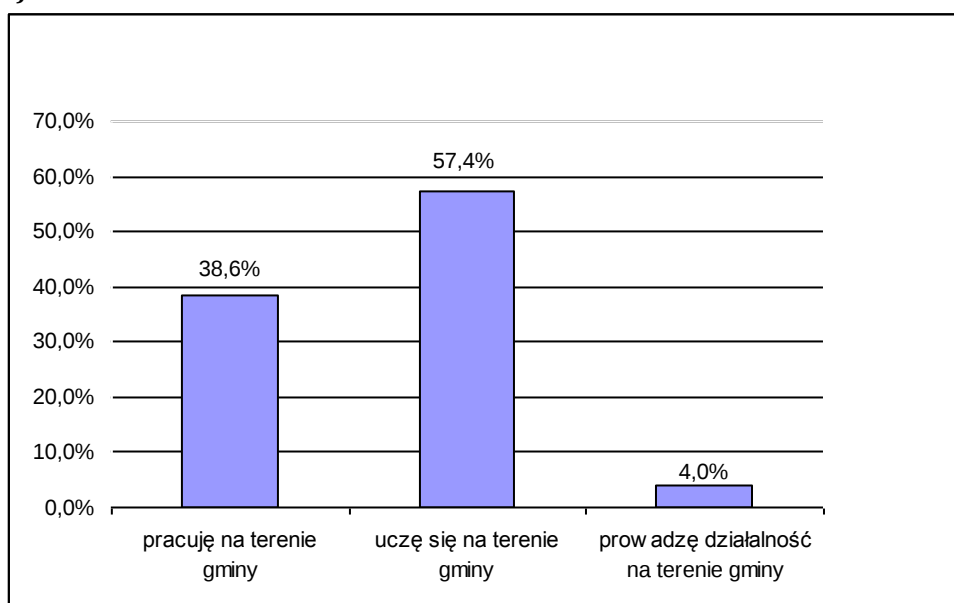
Wykres 2. Wiek osób biorących udział w badaniu ankietowym (udział procentowy odpowiedzi).

Źródło: Opracowanie własne

58 uczy się na terenie gminy, 39 respondentów pracuje na terenie gminy a 4 prowadzi działalność na terenie gminy.

Wykres 3. Miejsce pracy/nauki osób biorących udział w badaniu ankietowym (udział procentowy odpowiedzi).

Źródło: Opracowanie własne

Opinie w badaniu ankietowym wyraziły osoby deklarujące różny poziom wykształcenia: podstawowe, gimnazjum – 65 osób (41,1%), 33 osoby (po 20,9%) średnie (liceum, technikum) oraz zasadnicze zawodowe, niepełne podstawowe – 13 osób (8,2%), wyższe – 9 osób (5,7%) oraz pomaturalne – 5 osób (3,2%). 1 osoba (0,6%) nie udzieliła odpowiedzi.

Ankietowani reprezentowali różny status zawodowy: student/uczeń – 67 osób (42,8%), pracownik – 35 osób (22,0%), rencista/emeryt – 21 osób (13,2%), pracownik umysłowy – 17 osób (10,7%), bezrobotny – 9 osób (5,7%) oraz przedsiębiorca – 3 osoby (1,9%). 6 osób (3,8%) zaznaczyło odpowiedź – inne, w tym 5 osób (3,1%) – rolnik oraz 1 osoba (0,7%) – kierowca.

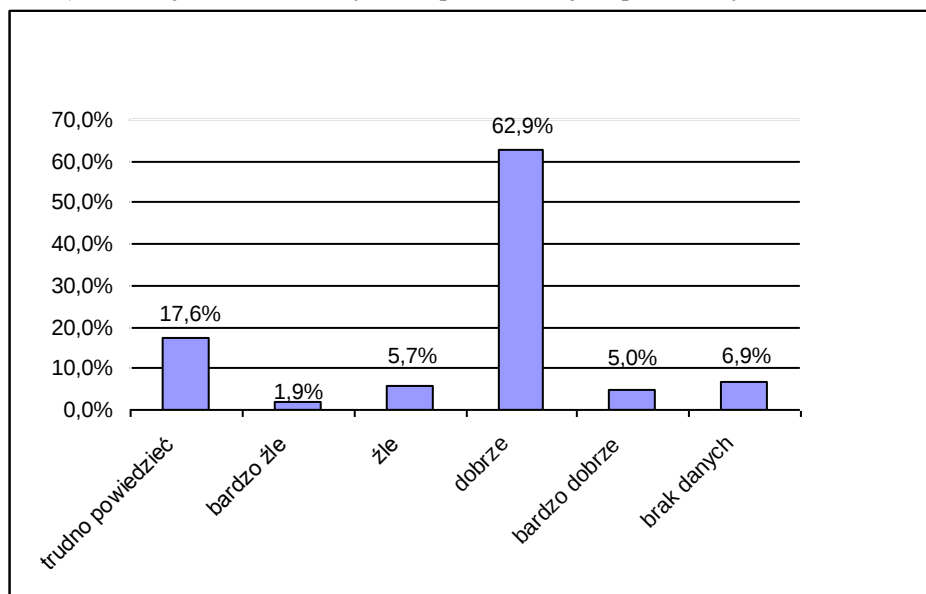
Sektory w których respondenci pracują bądź prowadzą działalność gospodarczą przedstawiają się następująco: 82 osoby (51,6%) zaznaczyło odpowiedź – nie dotyczy, 26 osób (16,4%) – usługi, 20 (12,6%) ankietowanych wybrało odpowiedź rolnictwo, 12 respondentów (7,5%) pracuje w administracji a 5 (3,1%) w przemyśle. 14 osób (8,8%) nie udzieliło odpowiedzi.

U ankietowanych liczba osób w gospodarstwach domowych przedstawia się następująco: 260 osób aktywnych zawodowo, 220 osób uczących się bądź niepracujących, 103 emerytów/rencistów.

2. Jak ogólnie oceniają Państwo jakość życia w Gminie ?

Jakość życia w danym miejscu zamieszkania została oceniona dobrze - 100 osób wybrało taką odpowiedź (62,9% wskazań). 28 osób (17,6%) przyznało, że nie może jednoznacznie ocenić jakości życia w swojej miejscowości, 9 osób (5,7%) ocenia na złym poziomie a 8 osób (5,0%) bardzo dobrze. Tylko 3 osoby (1,9%) udzieliło odpowiedzi „bardzo źle”. 11 respondentów (6,9%) nie udzieliło odpowiedzi.

Wykres 4. Ocena jakości życia w Gminie (udział procentowy odpowiedzi).

Źródło: Opracowanie własne

3. Gdzie Państwo korzystacie z poniższych usług ?

W przypadku opieki żłobkowej, opieki przedszkolnej, edukacji podstawowej/gimnazjalnej jak i zawodowej, zajęć pozalekcyjnych oraz usług rehabilitacyjno – opiekuńczych ankietowani głównie deklarują brak potrzeby korzystania (kolejno: 86,8%, 74,8%, 41,5%, 64,8%, 47,2%, 56,0%). Ze sportu i rekreacji, rozrywki i kultury jak i drobnych usług rzemieślniczych respondenci korzystają głównie poza gminą – kolejno 26,4%, 52,8%, 64,2%. W innej miejscowości niż miejsca zamieszkania w gminie ankietowani korzystają z podstawowej opieki zdrowotnej oraz z zakupów spożywczych i pierwszej potrzeby (kolejno: 45,9%, 44,7%).

Tabela 1. Lokalizacja korzystania z usług (udział procentowy).

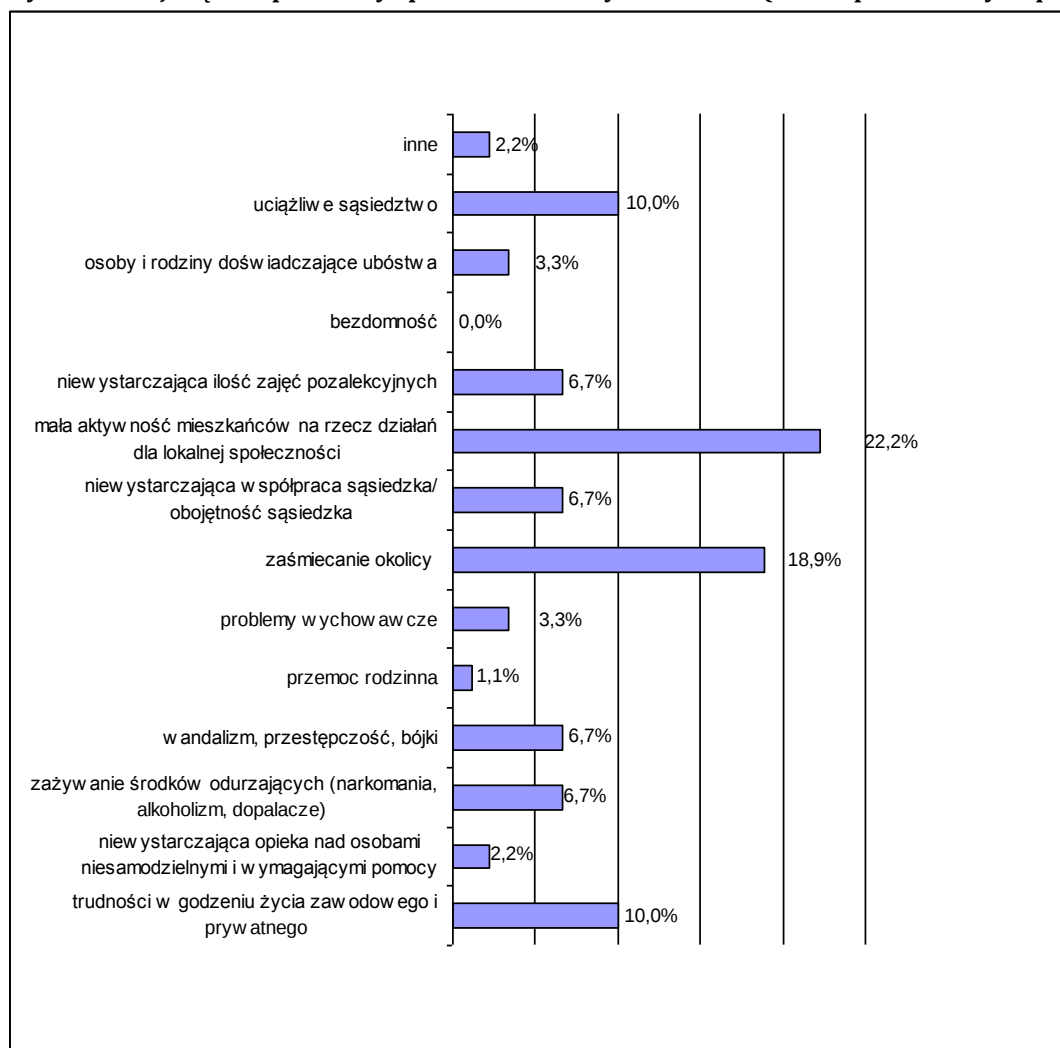
usługi	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości niż miejsce zamieszkania w gminie	Poza gminą	Mam taką potrzebę, ale nie korzystam	Nie mam takiej potrzeby
Opieka żłobkowa	1,9%	1,9%	2,5%	1,3%	86,8%
Opieka przedszkolna	7,5%	9,4%	2,5%	0,6%	74,8%
Edukacja podstawowa/gimnazjalna	28,9%	21,4%	3,1%	0,0%	41,5%
Edukacja zawodowa/szkoły średnie	1,3%	5,7%	20,1%	0,6%	64,8%
Zajęcia pozalekcyjne	22,0%	18,2%	6,3%	0,6%	47,2%
Podstawowa opieka zdrowotna	17,0%	45,9%	29,6%	0,6%	4,4%
Usługi rehabilitacyjno – opiekuńcze	1,3%	11,9%	20,1%	3,8%	56,0%
Sport i rekreacja	25,2%	22,0%	26,4%	8,2%	13,2%
Rozrywka i kultura	12,6%	18,2%	52,8%	5,0%	8,8%
Zakupy spożywcze i pierwszej potrzeby	41,5%	44,7%	11,9%	0,6%	1,3%
Drobne usługi rzemieślnicze (np. szewc, zegarmistrz, pralnia)	3,1%	8,2%	64,2%	1,9%	19,5%

Źródło: Opracowanie własne

4. Jakie problemy społeczne występują w Państwa otoczeniu?

Największym problemem na terenie gminy według ankietowanych jest mała aktywność mieszkańców na rzecz działań dla lokalnej społeczności – 22,2% oraz zaśmiecanie okolicy – 18,9%. Problem w trudności godzenia życia zawodowego z prywatnym dostrzega 10,0% respondentów, w uciążliwym sąsiedztwie również 10%, po 6,7% ankietowanych w zażywaniu środków odurzających, w wandalizmie, przestępczości, bójkach, w niewystarczającej współpracy sąsiedzkiej/obojętności sąsiedzkiej oraz w niewystarczającej ilości zajęć pozalekcyjnych. Niewielki procent ankietowanych widzi problem w następujących aspektach: w liczbie osób i rodzin doświadczających ubóstwa – 3,3%, problemach wychowawczych – 3,3%, niewystarczającej opiece nad osobami niesamodzielnymi i wymagającymi pomocy – 2,2% oraz przemocy w rodzinie – 1,1%. Po 1,1% respondentów zaznaczyło odpowiedź inną, w tym: problemy zdrowotne oraz słaba jakość dróg/chodników. Żadna osoba nie wskazała problemu w bezdomności.

Wykres 5. Największe problemy społeczne na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi).

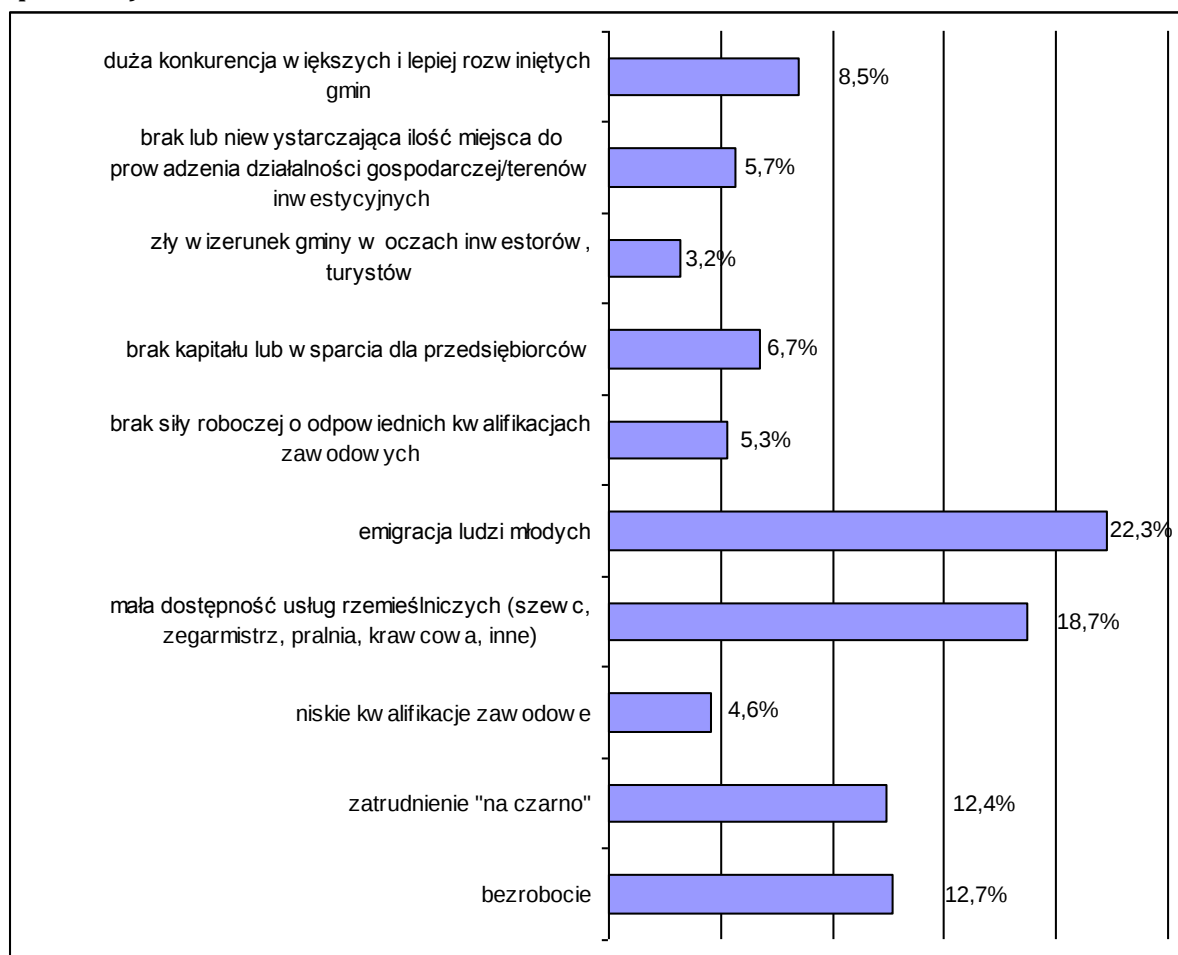

Źródło: Opracowanie własne

5. Na ile zjawiska i problemy o charakterze gospodarczym występują w Państwa otoczeniu ?

Największym problemem w sferze gospodarczej w miejscu zamieszkania respondentów jest emigracja ludzi młodych (22,3%) oraz mała dostępność usług rzemieślniczych (18,7%). Dużym utrudnieniem na danym terenie jest również bezrobocie (12,7%), zatrudnienie „na czarno” (12,4%). Mniej licznie wskazywano na dużą konkurencję większych i lepiej rozwiniętych gmin (8,5%), brak kapitału lub wsparcia dla przedsiębiorców (6,7%), brak lub niewystarczającą ilość miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej/terenów inwestycyjnych (5,7%) oraz brak siły roboczej o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych (5,3%). Najmniejszymi problemami w sferze gospodarczej ankietowani uznali niskie kwalifikacje zawodowe (4,6%) oraz zły wizerunek gminy w oczach inwestorów, turystów (3,2%).

Wykres 6. Największe problemy gospodarcze na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi).

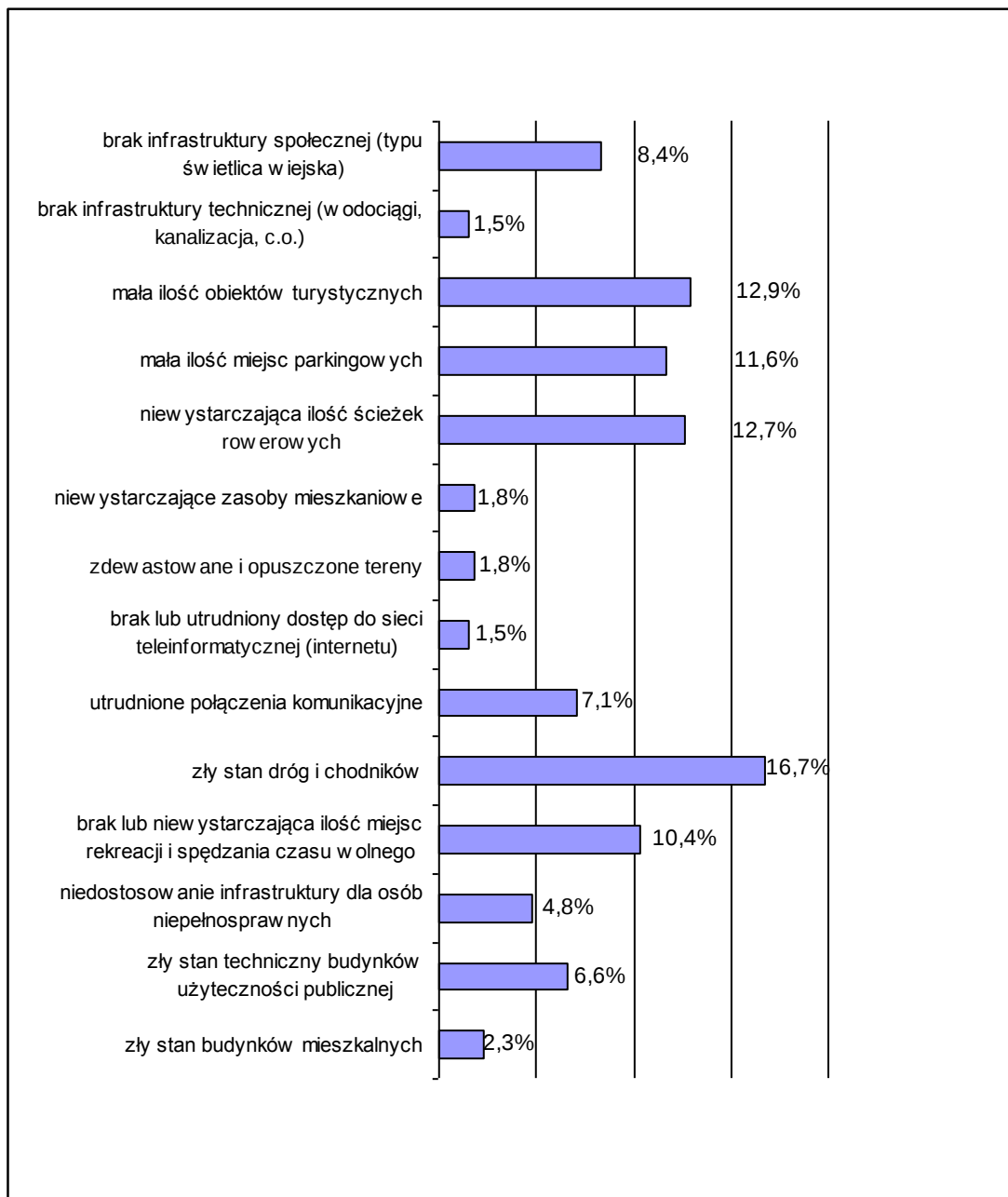

Źródło: Opracowanie własne

6. Na ile zjawiska i problemy o charakterze przestrzenno – funkcjonalnym występują w Państwa otoczeniu?

Głównymi problemami wskazywanymi przez respondentów w sferze przestrzenno – funkcjonalnej jest zły stan dróg i chodników (16,7%), mała ilość obiektów turystycznych (12,9%), niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych (12,7%), mała ilość miejsc parkingowych (11,6%) oraz brak lub niewystarczająca ilość miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego (10,4%). Innymi problematycznymi aspektami jest brak infrastruktury społecznej (8,4%), utrudnione połączenia komunikacyjne (7,1%), zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej (6,6%) oraz niedostosowanie infrastruktury dla osób niepełnosprawnych (4,8%). Niewielka liczba mieszkańców gminy zwróciła uwagę na zły stan budynków mieszkalnych (2,3%), zdewastowane i opuszczone tereny (1,8%), niewystarczające zasoby mieszkaniowe (1,8%) oraz po 1,5% brak lub utrudniony dostęp do sieci teleinformatycznej (Internetu) jak i brak infrastruktury technicznej.

Wykres 7. Największe problemy przestrzenno - funkcjonalne na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi).

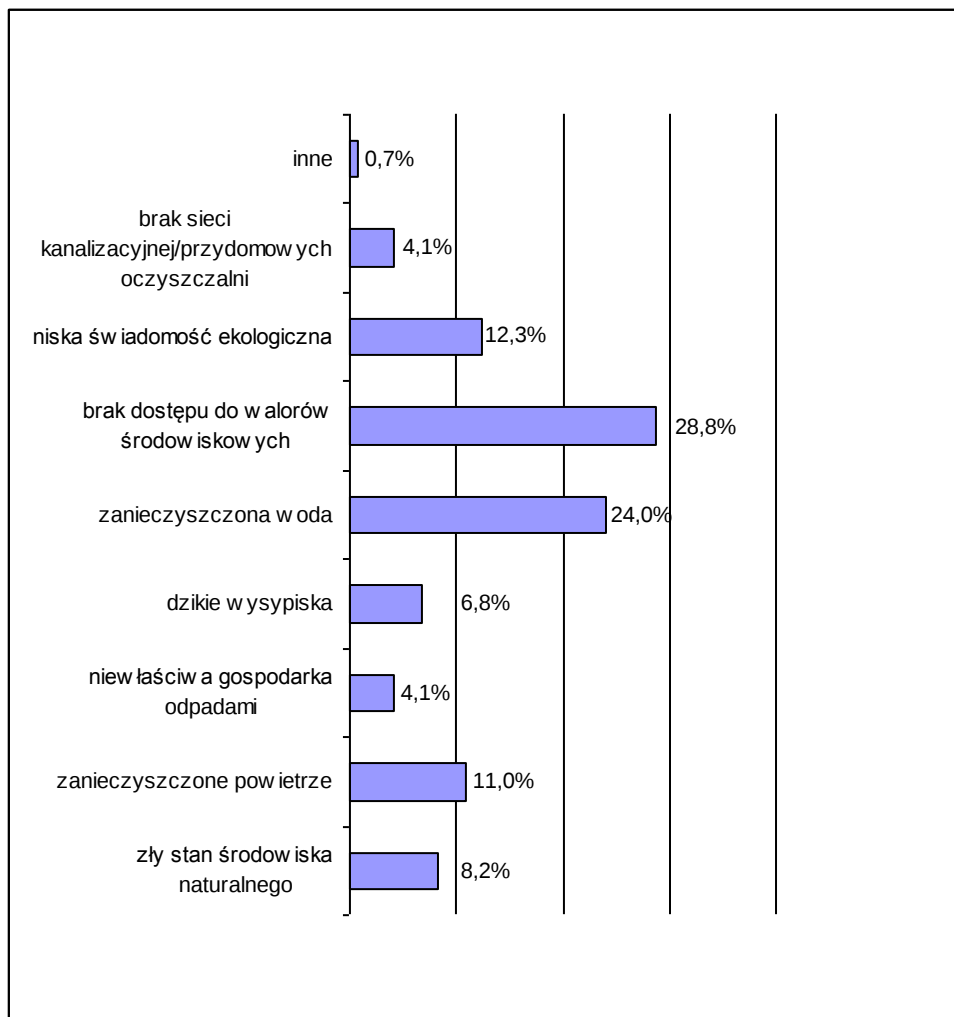

Źródło: Opracowanie własne

7. Na ile zjawiska i problemy o charakterze środowiskowym występują w Państwa otoczeniu?

Najważniejszymi, według mieszkańców, problemami w sferze środowiskowej jest brak dostępu do walorów środowiskowych (28,8%), zanieczyszczona woda (24,0%), niska świadomość ekologiczna (12,3%) oraz zanieczyszczone powietrze (11,0%). Część ankietowanych wskazała również na zły stan środowiska naturalnego (8,2%) oraz dzikie wysypiska (6,8%). Po 4,1% respondentów dostrzega problem w niewłaściwej gospodarce odpadami oraz w braku sieci kanalizacyjnej/przydomowych oczyszczalni. 0,7% ankietowanych (1 osoba) zaznaczyło odpowiedź inną: wycinanie drzew.

Wykres 8. Największe problemy środowiskowe na danym obszarze (udział procentowy odpowiedzi).

Źródło: Opracowanie własne

8. Czego najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać?

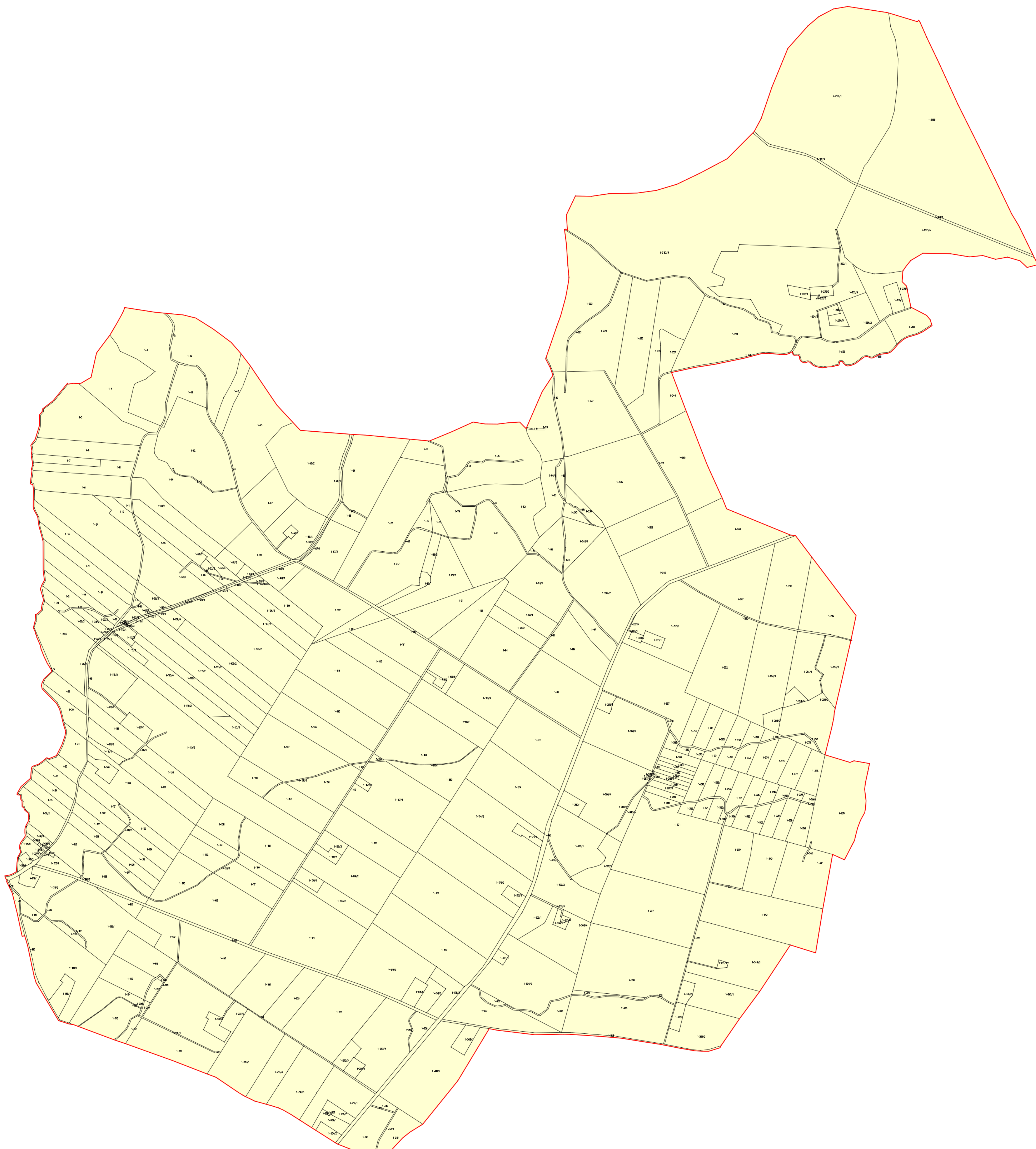
Osoby biorące udział w badaniu ankietowym wskazały szereg różnego rodzaju potrzeb w ich miejscu zamieszkania. W odpowiedziach respondentów pojawiły się zarówno kwestie społeczne, jak i związane z infrastrukturą techniczną oraz problemy innego typu.

Do najważniejszych potrzeb społecznych zaliczono:

- Organizowanie imprez sportowych, rekreacyjnych
- Utworzenie świetlic środowiskowych
- Tworzenie inicjatyw zrzeszających mieszkańców

Ankietowani zwrócili również uwagę na potrzeby w kwestii infrastrukturalnej oraz problemy innego typu:

- Rozwój placówek handlowych
- Budowa/remont placów zabaw
- Budowa obiektów sportowych, kulturalnych, rozrywkowych (np. restauracje, kawiarnie, kino, zewnętrzne siłownie, basen)
- Budowa/remont dróg, ścieżek rowerowych, chodników
- Budowa parkingów
- Oświetlenie wsi
- Remont świetlic, remiz
- Zagospodarowanie terenów nad jeziorami
- Oczyszczanie jezior
- Zdobywanie inwestorów
- Budowa stacji uzdatniania wody

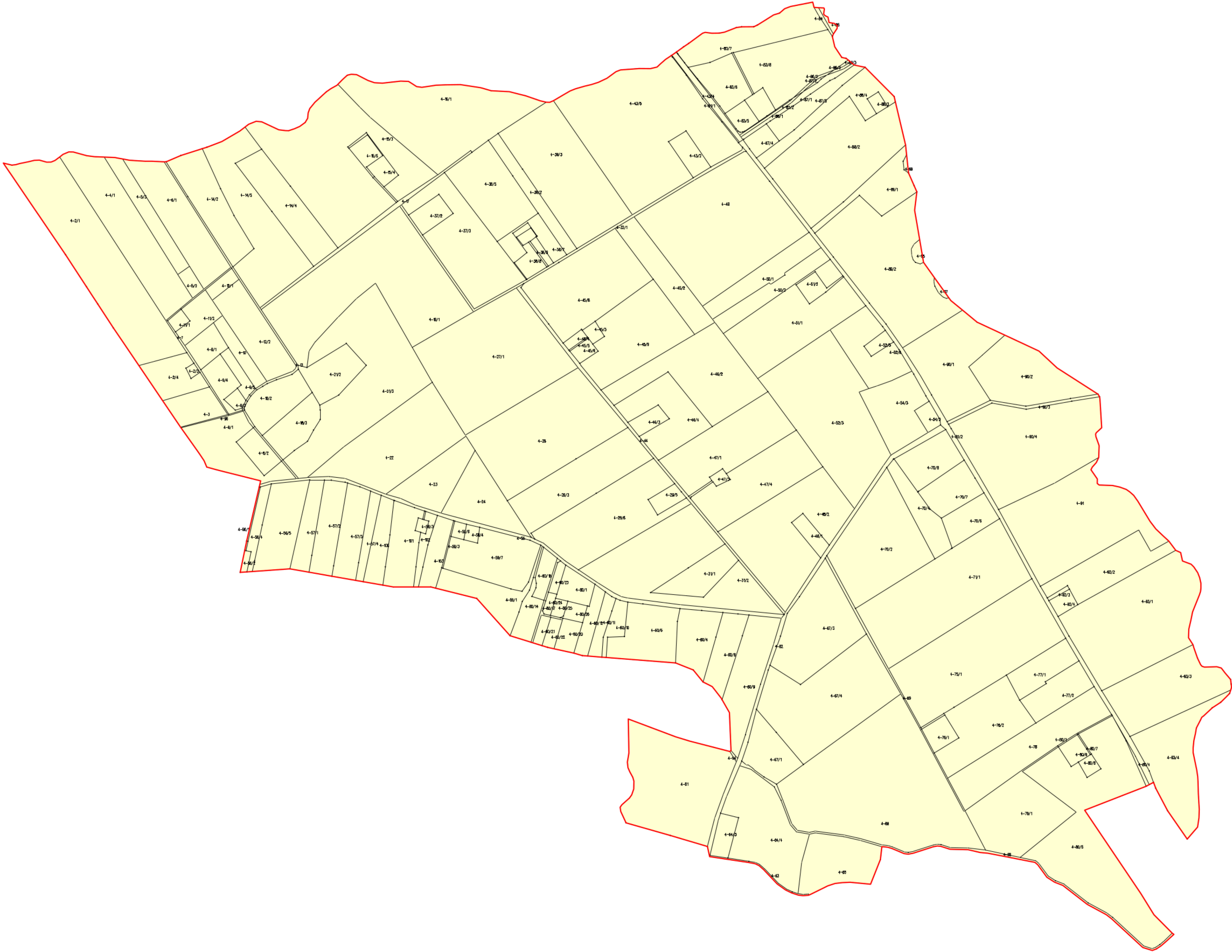
GMINA KIKÓŁ

sołectwo **HORNÓWEK**

1:5000

obszar zdegradowany

obszar rewitalizacji

UZASADNIENIE

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół na lata 2017-2023 opracowany został zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 poz. 446 z późn. zm.), Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Program jest spójnym, strategicznym dokumentem, zawierającym wieloletni plan działań prowadzących do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego i stworzenia odpowiednich warunków do ich rozwoju.

Celami i oczekiwanymi efektami rewitalizacji jest:

- wzrost aktywności społecznej;
- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- ożywienie gospodarcze i wzrost potencjału gospodarczego.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kikół jest dokumentem planistycznym, określającym cele i programy działań, przy założeniu, że znamionuje się on „żywym” charakterem oraz możliwością aktualizacji. Stanowi on także podstawę do ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Przyjęcie powyższego dokumentu umożliwia w sposób usystematyzowany i zaplanowany wpływać na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Kikół co z punktu strategicznego rozwoju Gminy jest w pełni zasadne i konieczne.

Przewodniczący Rady Gminy

Jacek Sadowski